

Ammatillisen työvoimakoulutuksen linjaukset vuodelle 2021

UUDENMAAN ELY-KESKUS
TYÖLLISYYS JA KOTOUTUMINEN -YKSIKKÖ

Sisältö

1. Johdanto.....	1
2. Uudenmaan elinkeinoelämän kehitysnäkymät lähitulevaisuudessa	2
3. Ammatillisen koulutuksen kehitysnäkymät Uudellamaalla	5
4. Ammatillisen työvoimakoulutuksen seurantatiedot.....	7
Ammatillisen työvoimakoulutuksen koulutustyytit.....	8
Ammatillisessa työvoimakoulutuksessa aloittaneet opiskelijat	10
Ammatillisen työvoimakoulutuksen kysyntä ja tarjonta.....	12
Ammatillisen työvoimakoulutuksen suorittaneet ja keskeyttäneet	16
Ammatillisen työvoimakoulutuksen vaikuttavuus	18
ELY-keskuksen hankkiman ammatillisen työvoimakoulutuksen opiskelijapalautteet (OPAL)	19
5. Maahanmuuttajat ammatillisessa työvoimakoulutuksessa	22
Maahanmuuttajat ammatillisessa työvoimakoulutuksessa.....	22
Kotoutumiskoulutus väylänä ammatilliseen työvoimakoulutukseen	24
6. Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kehitys Uudellamaalla	26
Työmarkkinoiden kohtaantotilanteen kehitys Uudellamaalla	26
Työvoiman kysyntä Uudellamaalla ammattibarometrin mukaan	28
7. Tulevaisuuden osaamistarpeet työmarkkinoilla.....	31
8. Linjaukset ammatillisen työvoimakoulutuksen suuntaamiselle vuonna 2021	34
Johtajat ja erityisasiantuntijat.....	35
Asiantuntijat	37
Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät.....	38
Palvelu- ja myyntityöntekijät	39
Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	41
Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät.....	42
Prosessi- ja kuljetustyöntekijät.....	43
Muut työntekijät	45
Yrittäjäkoulutukset	46
LIITE 1. Yhteishankintakoulutukset ja F.E.C.-koulutukset.....	48
A) Yhteishankintakoulutukset.....	48
B) F.E.C.-koulutukset.....	49
LIITE 2. Ammattibarometrin arviot syksyiltä 2020	50

1. Johdanto

Oheisessa raportissa esitellään Uudenmaan ELY-keskuksen laatimat alueelliset linjaukset vuoden 2021 ammatillisten työvoimakoulutusten suunnittelun ja toteutuksen tueksi. Linjausten tavoitteena on helpottaa työvoimakoulutusten sisällöllistä määrittelyä ja koulutusten kohdentamista. Raportin painopiste on ammatillisessa työvoimakoulutuksessa, mutta siinä esitettyä ennakointitietoa voidaan käyttää myös laajemman koulutussuunnittelun tukena. Linjausraportti on tarkoitettu erityisesti lyhyen aikavälin työvoima- ja koulutustarpeiden määrittelyn sekä palvelun toteutuksen avuksi. Raportissa koulutusten tietoja analysoidaan tavoiteammattiryhmittäin.

Raportin alussa esitellään alueen elinkeinoelämään ja ammatilliseen koulutukseen liittyviä lyhyen aikavälin kehityskulkuja Uudellamaalla. Uudenmaan ELY-keskuksen laatiman Alueelliset kehitysnäkymät –raportin pohjalta kappaleessa käydään läpi elinkeinoelämän nykytilannetta ja suuntaa alueellamme. Kappale antaa osviittaa, millaiselle työvoimalle Uudellamaalla tulee lyhyellä aikavälillä olemaan kysyntää. Seuraavassa kappaleessa käydään lyhyesti läpi ammatilliseen työvoimakoulutukseen liittyviä muutoksia ja käännetään katsetta niiden osalta kohti tulevaisuutta. Neljännessä kappaleessa tehdään tilastollinen läpileikkaus vuoden 2019 aikana toteutuneeseen työvoimakoulutukseen. Luvussa eritellään työvoimakoulutusten hakemusmääriä, suorittaneiden ja keskeyttäneiden jakaumia, koulutusten vaikuttavuutta sekä opiskelijapalautteiden keskiarvoja tavoiteammattiteittain. Lukemat toimivat lopussa esitettävien linjausten pohjana. Viidennessä kappaleessa käsitellään lyhyesti maahanmuuttajataustaisten henkilöiden osuutta työvoimakoulutuksessa sekä ammatillisen työvoimakoulutuksen ja kotoutumiskoulutuksen välistä yhteyttä.

Kappaleessa kuusi siirrytään käsittelemään uuden työvoiman kysyntään ja tarjontaan liittyvää ennakointitietoa. Tämän jälkeen kappaleessa seitsemän perehdytään lyhyesti työelämän muuttuviin osaamistarpeisiin mm. Opetushallituksen raporttien valossa. Viimeisessä kappaleessa tiedon pohjalta muodostetaan johtopäätökset ja linjaukset vuoden 2021 ammatillisten työvoimakoulutusten suunnittelun tueksi.

2. Uudenmaan elinkeinoelämän kehitysnäkymät lähitulevaisuudessa

Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisee kaksi kertaa vuodessa Alueelliset kehitysnäkymät-raportin, johon kootaan alueiden toimijoiden näkemyksiä elinkeinoelämän ja työllisyyskehityksen osalta. Tässä luvussa käydään läpi syksyn 2020 raportin keskeisimpiä näkökohtia Uudenmaan osalta (raportti julkaistaan lokakuussa 2020 jonka jälkeen on raportti saatavilla [Uudenmaan ELY-keskuksen verkkosivuilla](#)).

Elinkeinoelämän tilanne on Uudellamaalla jokseenkin kaksijakoinen. Toimialojen kesken on merkittäviä eroja ja toisaalta myös toimialojen sisällä on suurta vaihtelua yritysten kestävyys suhteen. Merkittävää on myös vaikutusten ajoitus, joka vaihtelee suuresti toimialoittain. Osalle vaikutukset näkyivät heti rajoitustoimien alkaessa ja osalle vaikutukset ovat vasta tulossa. Toimialojen sisällä merkittävät tekijät kriisin varautumisessa ovat olleet uusien digitaalisten toimintatapojen omaksuminen ja omien tuotteiden muovaaminen muuttuneille markkinoille.

Helsingin seudun Kauppakamarin syyskuussa 2020 järjestetyssä kyselyssä Helsingin seudun yrityksistä noin neljännes ennakoii liikevaihdon pysyvän ennallaan tai kasvavan lähitulevaisuudessa. Lähes puolet yrityksistä ennakoivat koronan vähentävän liikevaihtoa korkeintaan 25 prosentilla lähitulevaisuudessa. Yli 50 prosentin pudotusta ennakoii hieman yli kymmenen prosenttia vastaajista. Suurimmat pudotukset ennakoitiin majoitus- ja ravitsemuksen toimialalla, jossa 40 prosenttia yrityksistä ennakoii liikevaihtonsa tippuvan yli puolella ja ainoastaan 13 prosenttia katsoi liikevaihtonsa pysyvän ennallaan, tai kasvavan. Kuljetuksen ja varastoinnin alalta yli 85 prosenttia yrityksistä ennakoii liikevaihdon pienenevän lähitulevaisuudessa. Konkurssin riski oli noussut erityisesti majoitus- ja ravitsemusalan yrityksillä. Yrityksistä 57 prosenttia arvioi konkurssiriskin nousseen merkittävästi koronakriisin myötä. Vähiten konkurssiriskin katsottiin nousseen rakentamisen ja rahoituksen ja vakuutustoiminnan aloilla. Näissä riskin katsoi kohonneen merkittävästi noin 15 prosentilla vastaajista. Syksyn 2020 Pk-yritysbaremetrin mukaan arvot työllisyyden ja investointien kehittymisestä ovat Varsinais-Suomea lukuun ottamatta lähialueita heikommat. Yleinen suhdannenäkymä on Uudellamaalla laskenut negatiivisen puolelle.

Suurin yksittäinen kärsijä koronapandemiassa on Uudellamaalla ollut Helsinki-Vantaan lentoaseman toimintaympäristö. Lentoliikenteen pysähdys on alueellisesti vaikuttanut juuri Uudenmaan työllisyyteen, vaikkakin vaikutukset ovat myös merkittäviä kansallisella tasolla. Helsinki-Vantaan lentoasema työllisti välillisesti vuonna 2013 Uudellamaalla arviolta 11 000 htv:tä ja koko maassa yhteensä noin 24 000 htv:tä. Lentoliikenne on kasvanut koko 2010-luvun ajan, joten voidaan olettaa työllisyysvaikutuksienkin tästä kasvaneen. Vantaan kaupungin arvion mukaan noin 10 000 henkilöä on vaarassa menettää työpaikkansa Helsinki-Vantaan lentoaseman toimintaympäristössä.

Ulkomaalaisten turistien puute on koskettanut erityisesti Helsinkiä ja muuta pääkaupunkiseutua, eikä kotimaisesta matkailusta ole korvaamaan menetettyä volyyymia. Tilastokeskuksen Majoitustilastoon mukaan Ahvenanmaata lukuun ottamatta matkailijoiden yöpymiset ovat vähentyneet Uudellamaalla kaikkein eniten. Hotellitoimijoiden mukaan liiketoiminta onkin vajonnut Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla kaikkein eniten koko Suomessa. Näillä näkökulmilla matkailu tulee kärsimään vielä ainakin ensi vuoden syksyyn asti, mutta toinen korona-aalto siirtää matkailun toipumista entistä kauemmaksi. Vapaa-ajan matkustamisen uskotaan pysyvän kasvualana, mutta yritysmatkailun tulevaisuuden näkymät ovat heikommat. Varsinkin tapahtumanjärjestäjät ovat suurissa vaikeuksissa.

Pääkaupunkiseudulle erittäin tärkeä ravintola-ala on ollut yksi suurimmista kärsijöistä koronakriisin aikana, mutta toistaiseksi suuremmilta konkurssialloilta on välttytty. Koronaviruksen arvaamattomuus luo kuitenkin alalle epävarmuutta. Epidemian toisen huipun saapuessa suuri osa ravintoloista saattaisi ajautua konkurssiin, varsinkin yökerhojen tilanne olisi huono.

Kriisi ja varsinkin kriin hallinnan rajoitustoimet ovat lisänneet etätöitä merkittävästi. Tämä on saanut yritykset ja toimijat huomaamaan etänä tapahtuvan työn mahdollisuudet. Etätö tulee kriisin jälkeen entistä suosittumaksi. Näin mullistava työkäyttämisen muutos muovaa useita toimialoja, jotka ovat jokseenkin riippuvaisia toimistotyöntekijöistä. Koronakriisissä kärsineet lounasravintolat ovat suurimmat häviäjät muutoksessa. Suuret henkilöstö- ravintolaketjut karsivat omia verkostojaan. Nämä eivät näy konkurssitilastoissa, mutta vaikutukset työllisyyteen ovat merkittäviä toimialan sisällä.

Henkilöliikenneala on myös yksi suurista häviäjistä, kun työmatkailua on vähennetty huomattavasti. Muun muassa joukkoliikenteeseen tulee muutoksia, kun työmatkaajia on entistä vähemmän. Työmatkailun vähentyessä myös liike-elämän palvelut siirtyvät suuremmissa määrin verkkoon. Muutoksella on vaikutuksia esimerkiksi konferensseihin ja muihin messutapahtumiin. Tapahtumien järjestäminen on ollut viime aikoina kasvava ala varsinkin pääkaupunkiseudulla. Työmatkailu siirtää myös infrastruktuuriin tehtäviä investointeja, esimerkiksi Helsingin kaupunki on päättänyt siirtää Kalasatama-Pasila- raitiovaunuhanketta. Toisaalta etätöön levittäytyessä uusille aloille ja laajemmin yhteiskuntaan tarvitaan uusia digityökaluja. Ohjelmistojen kehittäjille tämä avaa uusia kasvun mahdollisuuksia. IT-alan yrityksistä noin 50 prosenttia ennustaa kovaa kasvua lähitulevaisuudessa.

Kauppan tilanne on kaksijakoinen, vähittäistavara kaupalla menee erittäin hyvin, mutta erikoiskaupat ovat suurissa vaikeuksissa. Työn ja vapaa-ajan keskittyessä koteihin ja kakkosasunnoille suomalaiset satsaavat ennätystahtia ruokaan ja kodin kunnostamiseen, kun taas ei-välttämättömät tuotteet ovat jääneet kauppojen varastoihin.

Uudenmaan elinkeinoelämä nojaa vahvasti palvelutuotantoon, joka on matkailu- ja ravintola-alan ohella toinen erityinen koronan runtelema toimiala. Tosin myös palveluiden toimialan sisällä on suurta vaihtelua. Asiantuntijapalveluita tuottavat yritykset ovat selviytyneet kriisistä toistaiseksi hyvin, mutta uusien tilauksien väheneminen on merkittävä ongelma, jonka vaikutukset tulevat mahdollisesti näkyviin ensi vuonna. Tapahtumien tuotanto on erityisen kriisiytynyt. Kriisitilanteen jatkuessa alalla on nähtävissä konkurssreja ja toiminnan lakkauttamista. Esimerkiksi teatterialaa uhkaa laajempi romahtaminen jo ensi keväänä tilanteen pitkittyessä. Logistiikka-ala on myös kahtiajakautunut, osa toimijoista laajentaa toimintaansa, kuten esimerkiksi Tokmannin varastot Mäntsälässä. Toisaalta Palvelualojen työnantajat ennakoivat noin 8 000 työpaikan katoavan logistiikasta koko maan tasolla.

Teollisuuden tilaukset olivat olleet laskussa jo ennen koronaa. Kriisi on hankaloittanut entisestään uusien tilausten saamista ja loppuvuodesta ennakoitaan vaikeaa teollisuudelle. Toisaalta kriisi on myös vauhdittanut siirtymistä pois fossiilisista luonnonvaroista. Esimerkiksi Nesteen Porvoon jalostamossa tullaan jatkossa investoimaan uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvaan tuotantoon ja teknologiaan. Kauppakamarin myöntämien aitoustodistusten perusteella teollisuuden vienti palautui kesällä kohtuullisen hyvin synkän kevään jälkeen.

Uudenmaan yritykset ovat varovaisia investoinneissaan ja useita investointipäätöksiä on siirretty tulevaisuuteen. Varovaisuudesta huolimatta rakentamista jatketaan edelleen ja paikallisesti merkittäviä investointeja tehdään. Yleisesti rakennusteollisuudessa suurimmat kriisin vaikutukset näkyvät vasta loppuvuodesta. Nyt tekeillä olevien kohteiden jälkeen uusia suuria hankkeita on vähemmän ja kaikilla rakentamisen aloilla trendi on laskeva. Osaltaan tähän on vaikuttanut etätöön suosion kasvu, joka on saanut yritykset uudelleenarvioimaan toimitilarpeensa ja lykkäämään syksyksi suunniteltuja rakennushankkeita. Varsinkin Helsingissä on pohdittu toimitilojen muuttamista asunnoiksi.

Uudellamaalla lomautetuista ja irtisanotuista suurin osa työskenteli ennen kriisiä palvelu- ja myyntiammateissa. Näissä ammateissa, varsinkin palvelualan ammateissa, naisten ja nuorten osuudet ovat verrattain suuria. Tämä näkyi myös tilastoissa, lomautetuista henkilöistä 53 prosenttia oli naisia, kun vuotta aikaisemmin työttömistä naisia oli 48 prosenttia. Myös painopisteen siirtyminen nuoriin on nähtävissä. Vuotta aikaisemmin yli 50-vuotiaiden osuus työttömistä oli 35 prosenttia, kun heinäkuussa se oli 30 prosenttia.

Työttömyysjaksot tulevat jatkossa pitkittymään, työvoiman kysynnän rajoittaessa työllistymistä. Tämä johtaa myös pitkäaikaistyöttömyyden kasvuun, joka onkin jo ollut nähtävillä. Uudellamaalla pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut

kiihtyvällä tahdilla tammikuusta 2020 lähtien. Työttömyys tulee koskettamaan entistä enemmän matalamman koulutusasteen omaavia henkilöitä.

Nuorten tilanne nähdään Uudenmaan alueella varsin huonona. Koronakriisi on korostanut työkokemuksen merkitystä. Työkokemuksen merkitys on kasvanut myös harjoituspaikkojen saamisessa. Harjoituspaikkoihin on ollut vaikea päästä, jos ei ole lainkaan työkokemusta. Tämä vaikeuttaa vastavalmistuneiden nuorten työmarkkinoille siirtymistä. Sama ilmiö on myös nähtävissä työvoimakoulutuksissa, joissa yhteistyöyritykset ovat peruneet jo sovittua yhteistyötä oppilaitosten kanssa.

Valmistavissa ammateissa etäopiskelu on muodostunut ongelmaksi, koska käden taitojen opettaminen etäyhteydellä on haastavaa tai mahdotonta. Koronaviruksen toinen aalto ja sitä myöten etäyhteyksillä tapahtuvaan opiskeluun palaaminen siirtäneen opiskelijoiden valmistumista. Tämä aiheuttaa ongelmia varsinkin pääkaupunkiseudun ulkopuolen kone- ja metalliteollisuuteen, jossa eläköitymistä tulee tapahtumaan huomattavasti lähitulevaisuudessa. Nykyisellään tutkintotuotos ei riitä kattamaan eläköitymistä.

Kaupan alan isot toimijat tulevat työllistämään paljon, mutta pienempien kauppojen työllistävä vaikutus tulee kaivattua tulevaisuudessa. Kokonaisuudessaan kaupanalan rekrytointien katsotaan kasvavan lähitulevaisuudessa. Verkkokaupan merkitys on ollut kasvussa jo jonkin aikaa. Koronakriisi on nopeuttanut tätä kehitystä ja verkkokauppa on nyt suositumpaa kuin koskaan. Nyt ja tulevaisuudessa verkkokaupan osaajille riittää kysyntää.

Tulevaisuudessa työntekijöiden osaaminen tulee korostumaan entisestään. Koronakriisi on vauhdittanut työmarkkinoiden murrosta kohti erikoistumista vaativia työtehtäviä. Tulevaisuudessa digiosaamisen ja verkostoitumistaitojen merkitys tulee kasvamaan huomattavasti. Osaavan työvoiman puute on ollut alati kasvava ongelma Uudella maalla, eikä kriisi tule tätä kehityssuuntaa muuttamaan.

3. Ammatillisen koulutuksen kehitysnäkymät Uudellamaalla

Ammatillisen työvoimakoulutuksen painopiste Uudellamaalla nojaa lähitulevaisuudessa yhteishankintakoulutuksiin ja valtionosuusrahoitteisiin (VOS) koulutuksiin. Lisäksi järjestetään muun muassa F.E.C- ja yrittäjäkoulutuksia. Tu-
loperusteisuus on ollut viimeisten vuosien aikana merkittävänä tekijänä muiden työvoimakoulutuksien hankin-
nassa ja suuntaus tulee jatkumaan myös tulevaisuudessa.

Seuraavien vuosien aikana ammatilliseen koulutukseen kohdistuu myös Uudellamaalla muutoksia. Työllisyyden kuntakokeilut alkavat Uudellamaalla Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Keravalla tammikuussa 2021 ja Por-
voossa sekä Raaseporissa ja Hangossa maaliskuussa 2021. Kokeiluihin ohjataan kaikki alle 30-vuotiaat, vieras-
kieliset sekä peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea saavat kyseisissä kunnissa asuvat työttömät ja työvoimapalve-
luissa olevat työnhakijat. Kokeilukunnat vastaavat näiden asiakasryhmien julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden
(TE-palveluiden) tarjoamisesta. Palveluhankinta säilyy edelleen ELY-keskuksella ja opiskelijavalinta TE-toimistolla.

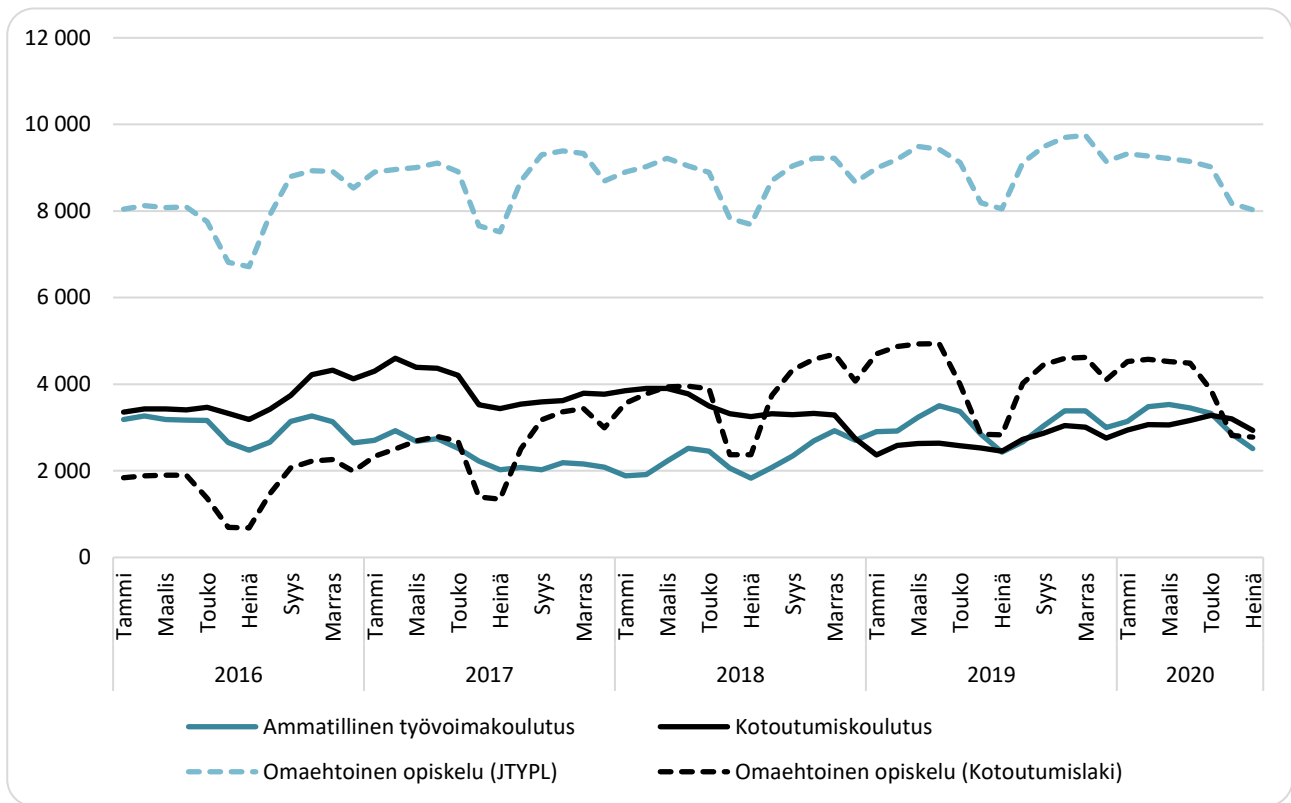
Kokeilukuntien vastuulle kuuluvat myös omaehtoisen opiskelun työvoimapolitiittinen tarveharkinta ja päätökset oma-
ehtoisen opiskelun hyväksymisestä. TE-toimistolla ei ole kokeilun alkamisen jälkeen enää toimivaltaa osallistua
päättösten tekemiseen kuntakokeilun asiakkaille. Muutos voi vaikuttaa omaehtoisen opiskelun linjauksiin ja siten
myös omaehtoista opiskelua suorittavien työnhakijoiden määrään ja suuntaamiseen.

Sanna Marinin hallituksen budjettiriihessä syksyllä 2020 tehdyn päätöksen mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriö
ja työ- ja elinkeinoministeriö valmistelevat yhteistyössä työelämän järjestöjen ja aluehallinnon kanssa jatkuvan op-
pimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen perustamista. Palvelukeskuksen on määrä aloittaa toiminta vuonna
2021. Palvelukeskuksen hallinnosta ja ohjauksesta vastaisivat opetus- ja kulttuuriministeriö ja työ- ja elinkeinomi-
nisteriö yhteistyössä työelämän järjestöjen kanssa. Tarkemmat hallinnolliset ratkaisut valmistellaan osana kokonai-
suutta, eikä niistä ei ole tätä linjausta kirjoittaessa vielä päätöksiä.

Kuvassa 1 on esitelty ammatillisen työvoimakoulutuksen ja kotoutumiskoulutuksen sekä julkisesta työvoima- ja
yrityspalvelusta annetun lain (JTYPL) ja kotoutujien kotoutumislain nojalla suoritetun omaehtoisen opiskelun opis-
kelijamäärät vuoden 2016 tammikuun ja heinäkuun 2020 välillä.

JTYPL:n nojalla suoritetun omaehtoisen opiskelun opiskelijamäärät ovat olleet ammatillisen työvoimakoulutuksen
opiskelijamääriä selvästi suuremmat koko tarkastelujakson ajan. Myös kotoutujien osalta omaehtoinen opiskelu
ohitti opiskelijamäärissä kotoutumiskoulutuksen vuonna 2018, mutta kotoutumiskoulutuksessa olevien määrä ylitti
omaehtoisesti opiskelevien määrän keväällä 2020, osittain COVID-19-pandemian vaikutusten myötä. Luku- ja kir-
joitustaidon opetuksen siirtyminen OKM:n hallinnonalan järjestettäväksi on lisännyt omaehtoisesti opiskelevien ko-
toutujien määrää viime vuosina.

Kuva 1. Työvoimakoulutuksessa sekä omaehtoisesti opiskelevien määrät (ammattillinen koulutus sekä kotoutumiskoulutus) kuukauden lopussa Uudellamaalla tammikuun 2016 ja heinäkuun 2020 välillä (Lähde: TEM/Työnvälitystilasto)

Työttömyysetuudella suoritettava omaehtoinen opiskelu jakautuu kahteen ryhmään. Lyhytkestoisien (alle kuusi kuukautta kestävät opinnot) omaehtoisesta opiskelusta on voinut vuoden 2019 alusta lähtien suorittaa ilmoituksen perusteella, eikä niiden osalta edellytetä työvoimapolitiittista tarveharkintaa. Yli kuusi kuukautta kestävä opiskelu edellyttää edelleen TE-toimiston suorittaman työvoimapolitiittisen tarveharkinnan.

TEM:n Työnvälitystilaston tietojen mukaan 2020 heinäkuussa omaehtoisesti opiskelevia oli Uudellamaalla 10 801, joista 8025 opiskeli JTYPL-lain nojalla myönnetyssä omaehtoisessa opiskelussa ja 2776 kotoutumislain nojalla myönnetyssä omaehtoisessa opiskelussa. Samanaikaisesti työvoimakoulutuksen piirissä oli 5448 henkilöä, joista 2516 oli ammatillisessa työvoimakoulutuksessa ja 2932 kotoutumiskoulutuksessa. Lyhytkestoisesta omaehtoisesta opiskelusta suosio on jäänyt selvästi pidempää opiskelua vähäisemmäksi, sillä heinäkuun lopussa opiskelijoita palvelussa oli 179. Enimmillään heitä on ollut lokakuun 2019 lopussa, jolloin opiskelijoita oli 518.

Uudenmaan ELY-keskuksen vuonna 2017 laatiman tutkimuksen mukaan valtaosa työttömyysetuudella opiskelevista suoritti lähihoitajan sosiaali- ja terveysalan perustutkintoa tai liiketalouden merkonomi tutkintoa. Väylän ovat valinneet usein jo aiemminkin vankemman koulutus pohjan omaavat henkilöt. Palvelun vaikuttavuus oli jonkin verran parempi kuin ammatillisen työvoimakoulutuksen.

4. Ammatillisen työvoimakoulutuksen seurantatiedot

Vuonna 2019 alkaneen ja päättyneen ammatillisen työvoimakoulutuksen seurantatietoja tarkastellaan raportissa pääosin koulutuksen tavoiteammattiryhmien mukaan. Ammattiryhmittäinen seurantatieto esitetään ISCO-pohjaisen ammattiluokitusjärjestelmän mukaan. ISCO-luokitusjärjestelmässä toimiala on toissijainen luokitteluperuste ja näin ollen toimialan ammatit jakautuvat useisiin eri pääluokkiin ja ammattiryhmiin. ISCO-luokituksen pääryhmät ovat:

1. johtajat
2. erityisasiantuntijat
3. asiantuntijat
4. toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät
5. palvelu- ja myyntityöntekijät
6. maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.
7. rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät
8. prosessi- ja kuljetustyöntekijät
9. muut työntekijät
10. sotilaat ja
11. ammatteihin luokittelemattomat ryhmät.

Jotta koulutuksen toteutumisesta saataisiin enemmän aloittaista näkökulmaa, seurantatietoa esitetään hieman tarkemmalla 2-tason luokituksella.

Ammatillisen työvoimakoulutuksen koulutustyypit

Ammatillista työvoimakoulutusta voidaan järjestää joko kokonaan valtionrahoituksen turvin tai yhteishankintoina työnantajien kanssa. Yhteishankintakoulutuksia ovat MuutosKoulutukset, RekryKoulutukset ja TäsmäKoulutukset. Näiden lisäksi oman tuotemerkkinsä alla järjestetään ns. F.E.C.-koulutuksia. Tarkempi kuvaus yhteishankintakoulutuksista ja F.E.C.-koulutuksista löytyy liitteestä 1.

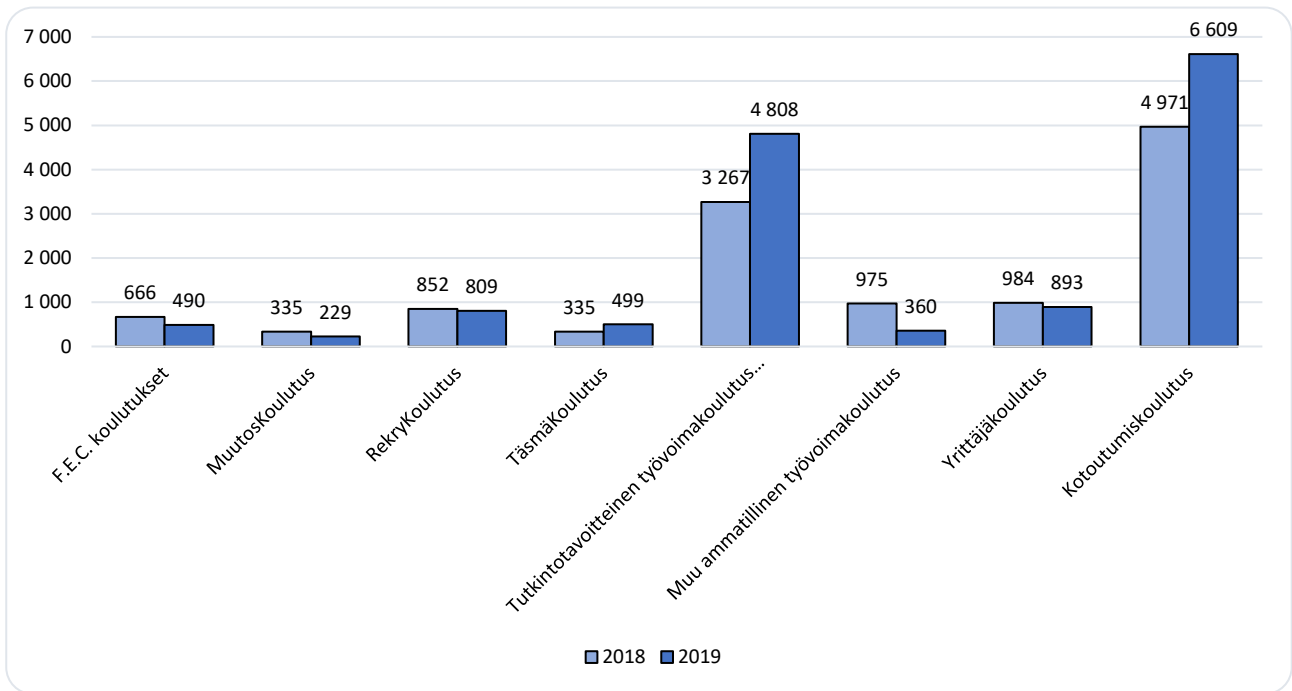
Vuoden 2019 aikana Uudellamaalla alkoi yhteensä 7 195 eripituista ammatillisen työvoimakoulutuksen koulutusjaksoa. Näistä yhteensä 66 prosenttia oli muita kuin F.E.C.- tai yhteishankintakoulutuksia. Osaan koulutuksista sisältyi lyhyt esikartoitus- tai testijakso. Koulutusjaksoista puolet kuuluivat OKM-rahoitteisiin koulutuksiin ja puolet TEM:n rahoituksella järjestettyihin koulutuksiin.

Vuoden 2018 alusta ammatillisten työvoimakoulutusten hankinta uudistettiin siten, että kaikki tutkintotavoitteiset koulutukset, ammatilliseen koulutukseen valmentavat koulutukset, aikuisten perusopetus sekä maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetus järjestetään opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoituksen (VOS-rahoitus) kautta. TEM:n rahoituksen alaisena järjestetään ei-tutkintoon johtavaa koulutusta (esim. yhteishankinnat) sekä maahanmuuttajien kotoutumiskoulutusta.

Kuvaan 2 on laskettu vuosien 2018–2019 aikana Uudellamaalla alkaneet yksittäiset koulutusjaksot koulutuksen tyypin mukaan. F.E.C.-koulutusten ja yhteishankintakoulutusten osuus kaikista koulutusjaksoista oli vuonna 2019 noin 34 prosenttia. Yleisin yhteishankintakoulutustyyppi oli RekryKoulutus, joita oli 13 % kaikista koulutuksista, mutta joiden määrä oli laskenut 5 prosenttia edellisvuodesta. Tutkintotavoitteisia koulutuksia alkoi vuonna 2019 yhteensä 4 808 kpl, mikä käsitti yli puolet (51 %) kaikista ammatillisista työvoimakoulutuksista. Kasvua edellisvuoden lukuihin oli 47 %. Yleisimmät tutkintotavoitteisten koulutusten tavoiteammatit olivat hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijä, palvelutyöntekijä, rakennustyöntekijä (pl. sähköasentajat) sekä kuljetustyöntekijä.

F.E.C.-koulutusjaksoja alkoi vuonna 2019 yhteensä 490 kappaletta, mikä oli 26 prosenttia edellisvuotta vähemmän. MuutosKoulutusjaksoja alkoi vuonna 2019 yhteensä 229 kappaletta ja TäsmäKoulutusjaksoja 499 kappaletta. Molemmissa koulutustyypeissä oli tapahtunut merkittäviä muutoksia koulutusmäärissä verrattuna edellisvuoteen, mutta vastakkaisiin suuntiin. MuutosKoulutusjaksojen määrä edellisvuoteen nähden laski 32 prosenttia, kun TäsmäKoulutusjaksojen määrä kasvoi merkittävästi (49 %).

Kuva 2. Vuosina 2018-2019 alkaneet ammatillisen työvoimakoulutuksen koulutusjaksot koulutustyyppin mukaan (Lähde: URA-raportti).

Ammatillisessa työvoimakoulutuksessa aloittaneet opiskelijat

Ammatillisessa työvoimakoulutuksessa aloittaneet opiskelijat tulevat hyvin erilaisista lähtökohdista. Taulukossa 1 on jaoteltu ammatillisessa työvoimakoulutuksessa vuosien 2018 ja 2019 aikana aloittaneet henkilöt keskeisimpien taustamuuttujensa osalta. Tiedot koskevat sekä TEM:n että OKM:n rahoituksella toteutettuja koulutuksia. Yhteensä ammatillisen työvoimakoulutuksen aloitti Uudellamaalla vuoden 2019 aikana 7 576 henkilöä. Kun alkaneita koulutusjaksoja oli samanaikaisesti 7 195, tarkoittaa tämä, että osa opiskelijoista suoritti vuoden aikana useamman kuin yhden koulutuksen. Tämä saattoi tarkoittaa mm. varsinaista koulutusta edeltävän kartoituksen (esim. sote-ala) tai useamman kortin (esim. kuljetusala) suorittamista.

Koulutusten osallistujarakenne pysyi pitkälti ennallaan edellisestä vuodesta. Merkittävin muutos koski ammatteihin luokittelemattomien henkilöiden hakeutumista koulutuksiin. Vuonna 2019 heitä oli 22 % ammattiryhmittäin tarkasteltuna, kun edellisvuonna vastaava määrä oli 15 %. Lisäksi vieraskielisten henkilöiden osuus jatkoi edellisvuoden tapaan kasvuaan, ja oli vuonna 2019 jo 40 prosenttia.

Suurin osa työvoimakoulutuksessa aloittaneista oli miehiä (53 %). Opiskelijoiden yleisimmät ammattiryhmät olivat ammatteihin luokittelematon työnhakija, erityisasiantuntija, palvelu- ja myyntityöntekijä sekä rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijä. Enemmistöllä aloittaneista oli taustallaan jokin keskiasteen tutkinto. Yli puolet (55 %) aloittaneista sijoittui 30-49-vuotiaiden ikäryhmään.

Taulukko 1. Vuosien 2018 ja 2019 aikana ammatillisen työvoimakoulutuksen aloittaneet henkilöt taustamuuttujien mukaan (Lähde: URA-raportti)

Muuttuja	2018	2019	Osuus %, 2019
Yhteensä	6 938	7 576	100 %
Sukupuoli	2018	2019	Osuus %, 2019
Naiset	3 275	3 578	47 %
Miehet	3 663	3 998	53 %
Ammattiryhmä	2018	2019	Osuus %, 2019
Johtajat	157	117	2 %
Erytisasiantuntijat	1 434	1 270	17 %
Asiantuntijat	713	624	8 %
Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	480	449	6 %
Palvelu- ja myyntityöntekijät	1 085	1 111	15 %
Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	64	70	1 %
Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	848	856	11 %
Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	409	525	7 %
Muut työntekijät	592	624	8 %
Ammatteihin luokittelemattomat ryhmät	1 039	1 670	22 %
Koulutusta edeltävä koulutusaste	2018	2019	Osuus %, 2019
Perusaste	1 233	1 468	19 %
Keskiaste	2 842	2 925	39 %
Korkea-aste	2 295	2 321	31 %
Tuntematon	452	603	8 %
Ikäryhmä	2018	2019	Osuus %, 2019
Alle 30 -v.	904	1 349	18 %
30 - 49-v.	3 932	4 190	55 %
yli 50-v.	2 102	2 037	27 %
Kieliryhmä	2018	2019	Osuus %, 2019
suomi/ruotsi	4677	4555	60 %
Muut kielinimet	2261	3021	40 %

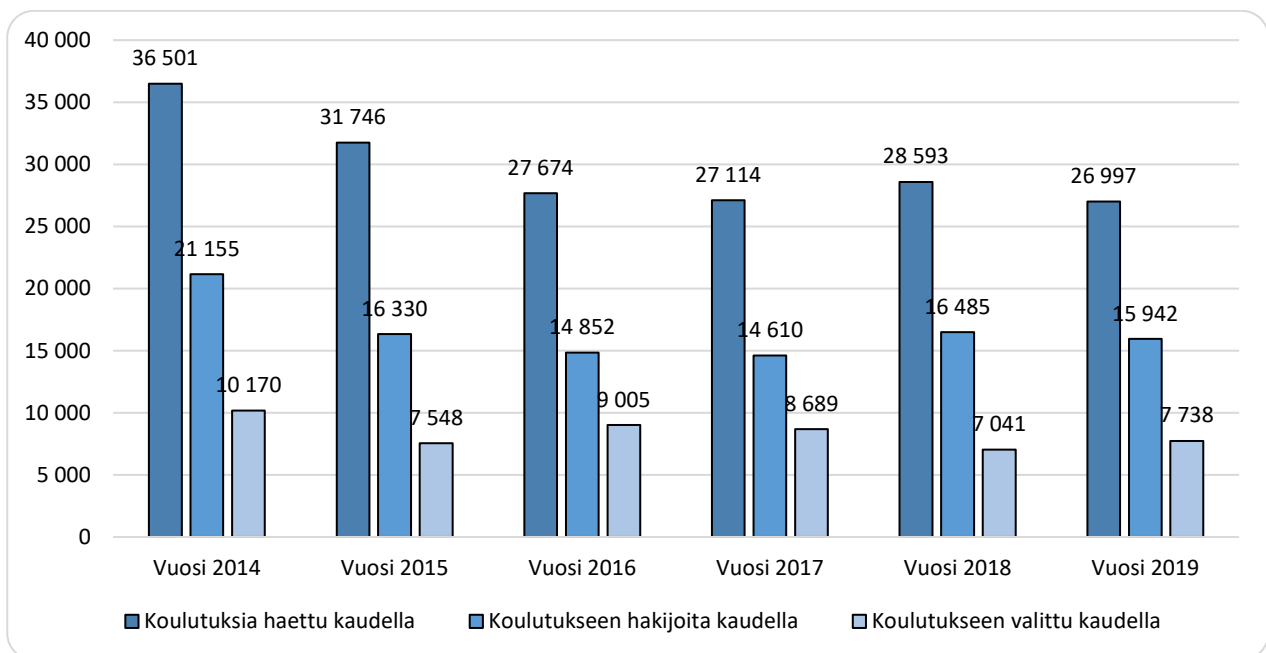
Ammatillisen työvoimakoulutuksen kysyntä ja tarjonta

Ammatillisen työvoimakoulutuksen kysyntää ja tarjontaa voidaan havainnollistaa suhteuttamalla toisiinsa koulutukseen tulleiden hakemusten määriä koulutukseen valittuihin henkilöihin. Kuvassa 3 on verrattu hakemusten, hakijoiden ja koulutuksiin valittujen määriä vuosina 2014-2019.

Valittujen henkilöiden määrä kuvastaa koulutusten aloituspaikkamäärää, ellei koulutukseen ole tullut vähemmän hakemuksia tai soveltuvia hakijoita kuin paikkoja on ollut tarjolla. Vuonna 2019 Uudenmaan ELY-keskuksen järjestämiin ammatillisiin työvoimakoulutuksiin tuli yhteensä 26 997 hakemusta ja niitä suorittamaan valittiin 7 738 opiskelijaa. Yhteensä hakijoita oli 15 942, mikä tarkoittaa, että noin 49 prosenttia valittiin suorittamaan koulutusta. Hakemuksia tuli 3,5 kertaa enemmän kuin aloituspaikkoja oli, mikä kertoo siitä, että koulutukset olivat kokonaisuudessaan suosittuja. Hakemusten kokonaismäärä oli pienempi kuin vuonna 2018, mutta valittujen henkilöiden määrä oli jonkin verran suurempi.

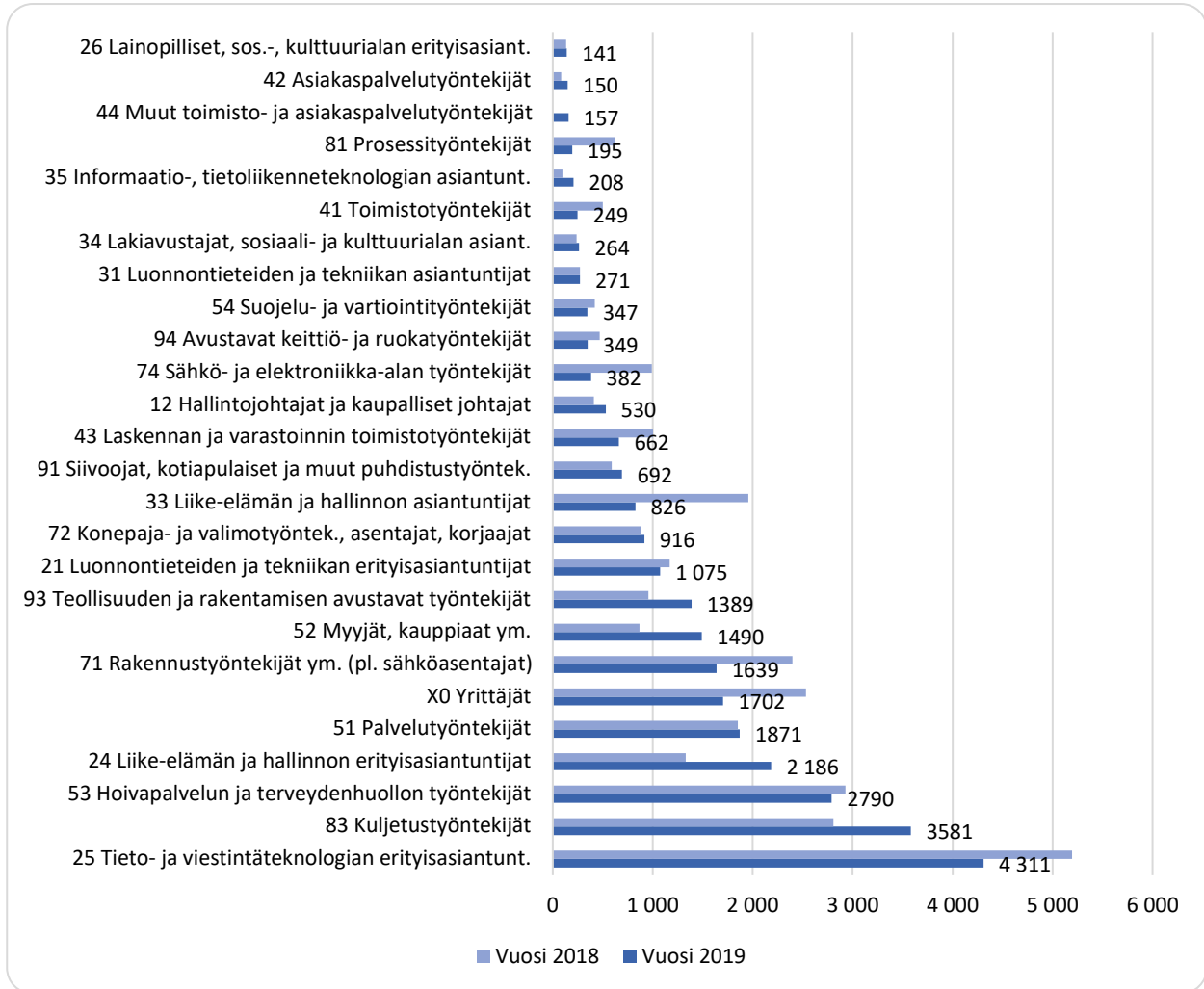
Vuonna 2018 valittujen henkilöiden määrään vaikutti ammatillisen koulutuksen reformi, jonka yhteydessä työvoimakoulutusten käynnistymisissä koettiin ongelmia. Vuoden 2019 valittujen opiskelijoiden määrien kasvun yhtenä vaikuttimena onkin em. ongelmien poistuminen jo 2018 vuoden puolella. Hakemusten määrän laskun taustalla yhtenä tekijänä on vuoden 2018 alussa voimaan tulleen aktiivimallin velvoitteiden poistuminen vuoden 2019 jälkipuoliskolla. Aktiivimallin vaikutuksista voi lukea lisää *Aktiivimallin vaikutusten arviointi – väliraportista (TEM 05/2019)*.

Kuva 3. Ammatilliseen työvoimakoulutukseen tulleet hakemukset, koulutukseen hakeneet henkilöt ja koulutukseen valitut Uudellamaalla vuosien 2014-2019 aikana. (Lähde: TEM/Työnvälitystilasto)

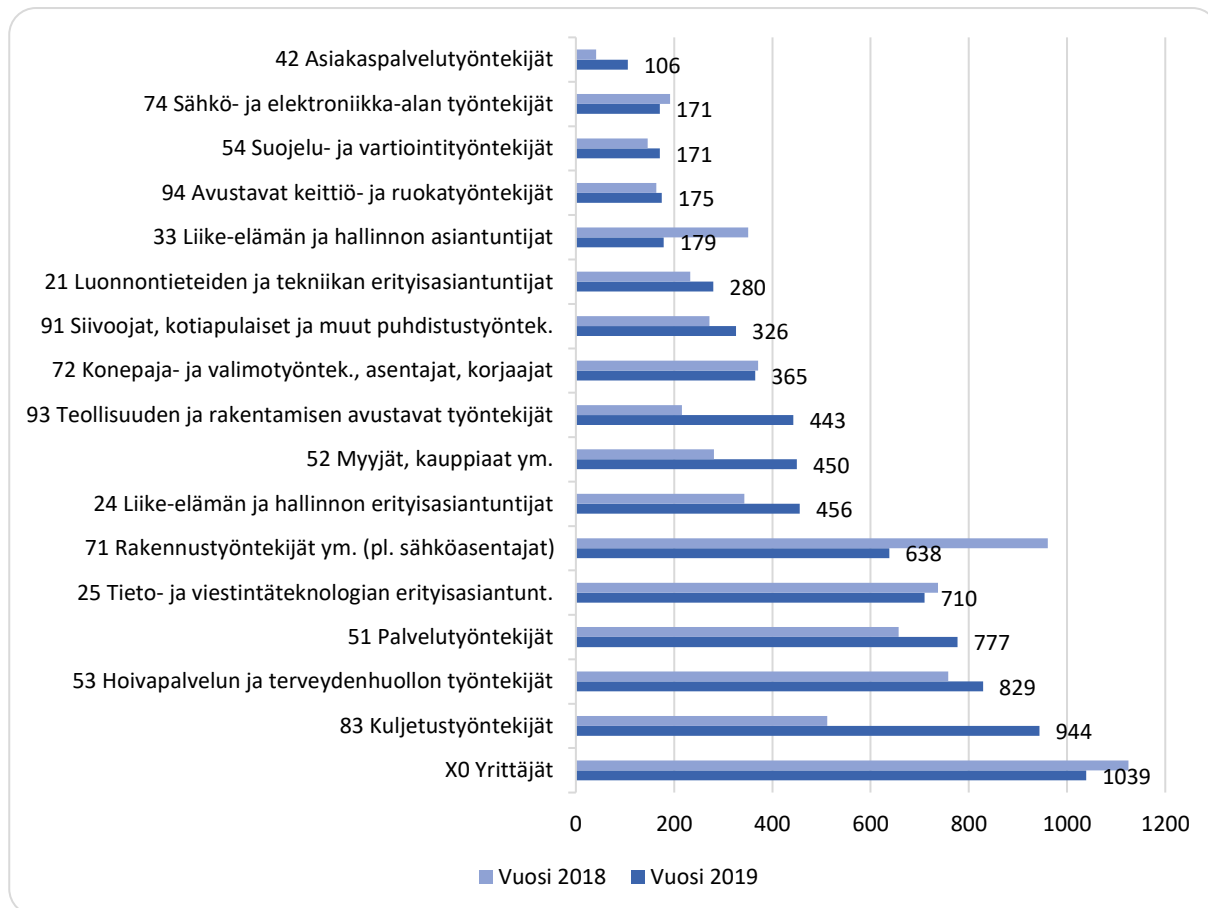
Kuvassa 4 on esitelty vuoden 2018 ja 2019 koulutuksiin lähetettyjen hakemusten määriä koulutuksen tavoiteammatin mukaisesti. Edellisvuoden tapaan hakemuserässä mitattuna vuonna 2019 suosituinta oli tieto- ja viestintä-tekniikka-ala. Siihen liittyviin erityisasiantuntijan koulutuksiin tuli yhteensä 4 311 hakemusta. Toiseksi suosituimmaksi nousi kuljetustyöntekijöiden koulutukset, joihin tuli yhteensä 3 581 hakemusta.

Kuva 4. Ammatilliseen työvoimakoulutukseen tulleet hakemukset tavoiteammatin (2-nro.) mukaan vuosina 2018 ja 2019 Uudellamaalla (hakemuksia enemmän kuin 100). Kuviossa olevat luvut osoittavat vuoden 2019 hakemuserää. (Lähde: TEM/Työnvälitystilasto).

Kuvaan 5 on eritelty ammatilliseen työvoimakoulutukseen valittujen määrät keskeisimpien tavoiteammattien osalta vuosina 2018 ja 2019. Yrittäjäkoulutusten (1 039 valittua) jälkeen eniten koulutuksiin valittuja henkilöitä/aloituspaikkoja oli kuljetustyöntekijöiden (944) sekä hoivapalvelujen ja terveydenhuollon työntekijöiden (829) työvoimakoulutuksissa.

Kuva 5. Ammatilliseen työvoimakoulutukseen valitut henkilöt tavoiteammattin (2-nro.) mukaan vuosina 2018 ja 2019 Uudellamaalla (valittuja enemmän kuin 100). Kuviossa olevat luvut osoittavat vuonna 2019 koulutuksiin valittujen määriä. (Lähde: TEM/Työnvälitystilasto).

Kuvassa 6 havainnollistetaan ammatillisen työvoimakoulutuksen koulutuskysyntää suhteuttamalla edellä esiteltyjä hakemuskäyttäjiä ja valittujen määriä toisiinsa. Kuvassa näkyvät ainoastaan ammattialat, joiden koulutuksiin oli valittu yli 50 henkilöä vuoden 2019 aikana. Kuvassa esitetty suhdeluku kuvastaa sitä, kuinka monta hakemusta yhtä aloituspaikkaa kohden oli tarkasteluvuonna tullut. Lukuihin sisältyvät kaikki ammatillisen työvoimakoulutuksen tyytit ja myös erilaiset kartoitukset ja passit. Tietojen pohjalta suosituimmat koulutukset olivat laskennan ja varastoinnin toimistotyöntekijöiden koulutukset, joihin tuli lähes 7 hakemusta jokaista valittua henkilöä kohden. Myös tieto- ja viestintäteknologian erityisasiantuntijoiden (6,1) sekä hallintojohtajien ja kaupallisten johtajien (5,8) koulutuksiin tuli paljon hakemuksia.

Varsinkin tieto- ja viestintäteknologian alalla kysyntä ylittää edelleen tarjonnan, vaikka koulutustarjonta on kasvanut vuodesta 2017. Rakennusala on yksi suurimmista ammatillisen työvoimakoulutuksen koulutusaloista, mutta alan koulutuksiin tuli vain hieman keskiarvoa enemmän hakemuksia koulutuspaikkaa kohden. Hakemusten ja valittujen välinen suhdeluku oli ammattiryhmässä 2,6. Siivoojien koulutuksissa hakemusten suhde valittuihin henkilöihin oli erittäin matala (2,1), mutta kuten alempana selviää, koulutusten vaikuttavuus oli siitä huolimatta hyvällä tasolla. Huomionarvoista on myös kaikkien koulutusten hakemusten ja valittujen välisen suhteen keskiarvon merkittävä lasku vuoteen 2018 tilanteeseen (4,1) nähden.

Kuva 6. Ammatillisen työvoimakoulutuksen hakemusten ja valittujen/aloituspaikkojen välinen suhde vuonna 2019 keskeisimpien tavoiteammattiryhmien osalta Uudellamaalla (valittuja vähintään 50). (Lähde: TEM/Työnvälitystilasto)

Ammatillisen työvoimakoulutuksen suorittaneet ja keskeyttäneet

Vuonna 2019 Uudellamaalla päättyi yhteensä 6 792 ammatillisen työvoimakoulutuksen koulutusjaksoa. Päättyneitä jaksuja oli 1 486 kappaletta enemmän kuin vuonna 2018. Koulutuksen suoritti loppuun yhteensä 4 574 (71 %). Keskimääräinen suorittamisaste laski 2 prosenttiyksikköä verrattuna vuoteen 2018. Loput päättyneet jaksot olivat joko keskeytyksiä tai erottamisia. Keskeyttäneiksi lasketaan tilastoissa myös koulutuksessa mahdollisesti mukana olevan kartoitusjakson aikana koulutuksesta karsiutuneet. Työmarkkinoille siirtymisen takia koulutuksen keskeytti 582 työnhakijaa, joka on noin 40 prosenttia keskeyttäneistä. Määrällisesti eniten suoritukseen päättyneitä koulutusjaksoja oli vuonna 2019 yrittäjien (877) ja kuljetustyöntekijöiden (733) koulutuksissa.

Kuvaan 7 on laskettu, kuinka suuren osan loppuun suorittaneet muodostivat kaikista päättyneistä jaksosta keskeisimpien koulutusalojen osalta. Kuvassa ovat mukana ne työvoimakoulutuksen ammattiryhmät, joissa oli yli 50 päättynyttä jaksota.

Kuva 7. Ammatillisen koulutuksen loppuun suorittaneiden osuus kaikista päättyneistä jaksosta koulutuksen tavoiteammatin (2-nro) mukaan vuonna 2019 Uudellamaalla (vähintään 50 päättynyttä koulutusta) (Lähde: TEM/Työnvälitystilasto).

Ammatillisista koulutuksista selkeästi korkein suoritusaste oli yrittäjäkoulutuksissa, joissa 94 % suoritti koulutuksen loppuun. Osittain yrittäjäkoulutusten korkea suoritusaste johtuu muista työvoimakoulutuksista lyhyemmistä koulutuksista. Yrittäjäkoulutukset kestivät keskimäärin 26 päivää, kun muut ammatilliset työvoimakoulutukset kestivät keskimäärin 154 päivää. Yrittäjäkoulutusten vaikuttavuus tosin oli työvoimakoulutuksista heikoin (ks. kuva 8 myöhemmin), mikä selittyy osittain myös koulutusten lyhyemmällä kestolla.

Myös luonnontieteiden ja tekniikan asiantuntijoiden (86 %), toimistotyöntekijöiden (84 %) sekä kuljetustyöntekijöiden (83 %) koulutuksissa suoritusaste oli korkea. Suurista koulutusaloista lähelle 60 prosentin suorittamisastetta tai sen alle jäivät palvelutyöntekijöiden (63 %) sekä myyjien ja kauppiaiden (52 %) koulutukset.

Ammatillisen työvoimakoulutuksen keskeyttäneitä tai erotettuja oli vuonna 2019 päättyneistä jaksoista yhteensä 1 744 (25,6 %). Keskeyttämisen tai erottamisen syyt on esitelty taulukossa 2.

Keskeyttäneiden ja erotettujen määrä kasvoi melko huomattavasti (510 kpl, 41 %) vuodesta 2018. Keskeyttämisen yleisin syy oli koulutuksen keskeyttäminen muista henkilökohtaisista syistä. Heitä oli viime vuonna yhteensä 225 henkilöä, ja eniten hoivapalveluiden ja terveydenhuollon työntekijöiden (34 henkilöä) sekä palvelutyöntekijöiden (28) koulutuksissa. Seuraavaksi yleisimmät keskeyttämissyyt olivat muuhun työhön siirtyminen ja sijoittuminen koulutusalan työhön. Poissaolojen vuoksi erotettujen määrä nousi jonkin verran vuodesta 2018.

Taulukko 2. Ammatillisen työvoimakoulutuksen päättymissyyt vuonna 2018 ja 2019 Uudellamaalla (Lähde: TEM/Työnvälitystilasto)

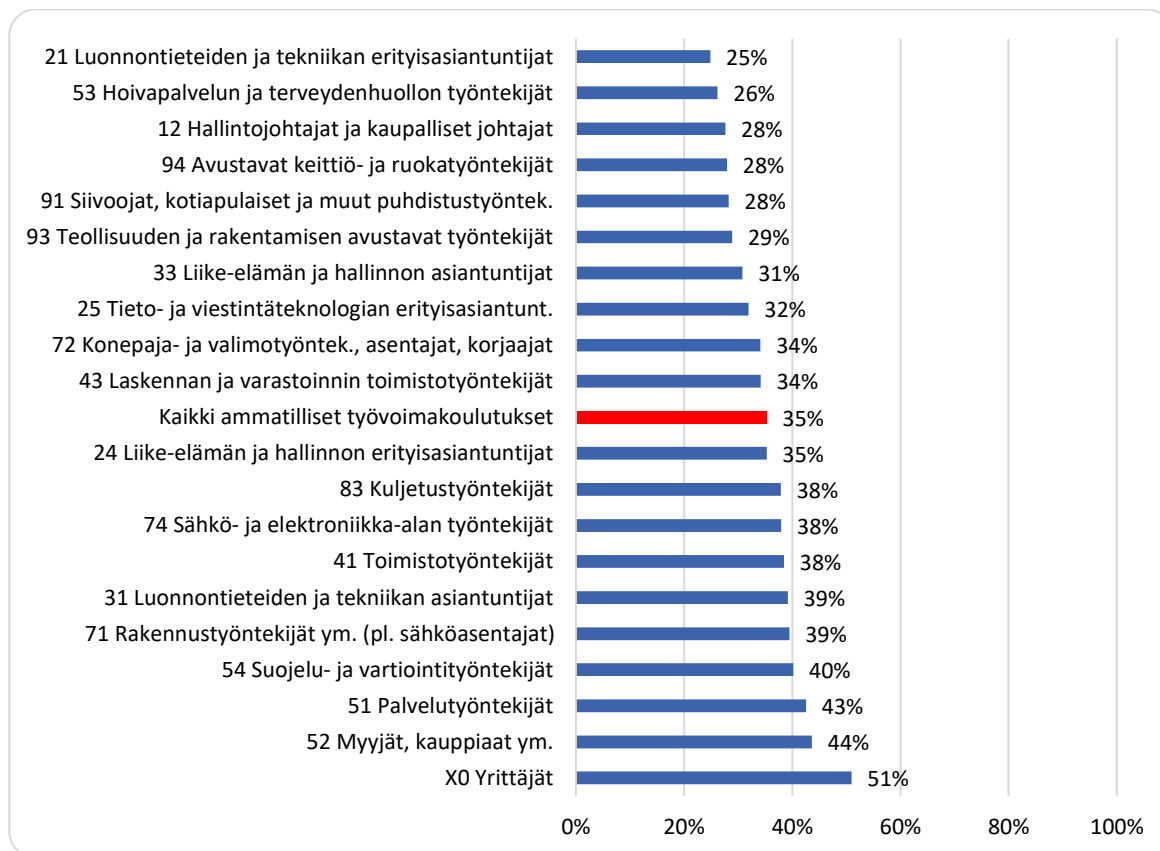
Päättymissyyy	Vuosi 2018	Vuosi 2019
Päättymissyyt yhteensä	5 306	6 792
00 Suorittanut koulutuksen loppuun	3 856	4 574
01 Keskeytti, sijoittunut koulutusalan työhön	173	201
02 Keskeytti, sijoittunut muuhun työhön	156	213
03 Keskeytti, mennyt muuhun koulutukseen	101	300
04 Keskeytti, terveydelliset syyt	122	163
05 Keskeytti, muut henkilökohtaiset syyt	176	225
06 Keskeytti, opetusjärjest./karsiutui jatkosta	205	198
07 Keskeytti muista syistä	133	169
08 Erotettu, poissaolot	136	216
09 Erotettu, muut syyt	32	59

Ammatillisen työvoimakoulutuksen vaikuttavuus

Ammatillisen työvoimakoulutuksen ensisijaisena tavoitteena on koulutuksen jälkeisen työllistymisen tai työmarkkinoiden kannalta muun positiivisen kehityksen tukeminen. Työhallinnossa palveluiden vaikuttavuus mitataan tyypillisesti kolme kuukautta palvelun päättymisen jälkeen tarkastelemalla, kuinka moni koulutuksen päättäneistä on kyseisenä hetkenä työttömänä. Vuonna 2019 kolme kuukautta koulutuksen päättymisen jälkeen työttöminä edelleen olevien osuus oli 35 prosenttia kaikista ammatillisen työvoimakoulutuksen loppuun suorittaneista. Osuus oli noussut kahdella prosenttiyksiköllä verrattuna vuoteen 2018. Alakohtaiset erot olivat kuitenkin suuria.

Kuvassa 8 koulutusten vaikuttavuutta on tarkasteltu ammattiryhmittäin vuoden 2019 aikana. Mukana ovat ainoastaan 2-numerotason ammattiryhmät, joissa oli yli 50 koulutuksen suorittukseen päättynyttä jaksoa.

Kuva 8. Työttömänä olevien osuus kolme kuukautta ammatillisen työvoimakoulutuksen suorittamisen jälkeen koulutuksen tavoiteammatin mukaan vuonna 2019 Uudellamaalla. (Lähde: TEM/Työnvälitystilasto).

Tarkastelluista tavoiteammateista paras vaikuttavuus oli luonnontieteiden ja tekniikan erityisasiantuntijoiden koulutuksilla. Lisäksi hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijöiden koulutuksien suorittajista vain noin viidennes oli työttömänä kolme kuukautta koulutuksen suorittamisen jälkeen.

Sen sijaan yrittäjäkoulutusten suorittaneiden keskuudesta jopa yli puolet oli edelleen työttömänä kolme kuukautta koulutuksen päättymisen jälkeen. Myös myyjien ja kauppiaiden sekä palvelutyöntekijöiden koulutusten suorittaneista yli 40 prosenttia oli edelleen työttömänä.

ELY-keskuksen hankkiman ammatillisen työvoimakoulutuksen opiskelijapalautteet (OPAL)

ELY-keskuksen hankkimissa, ei-tutkintotavoitteisissa työvoimakoulutuksissa kerätään opiskelijapalautetta OPAL-palautejärjestelmän kautta. Tutkinto- ja osatutkintotavoitteisen työvoimakoulutuksen osalta opiskelijapalautteiden kerääminen siirtyi 1.7.2019 valtakunnallisen ARVO-palautejärjestelmän mukaiseen AMIS-palautteeseen, jota hallinnoivat opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus. AMIS-palautteesta ei ole erikseen saatavissa tietoa työvoimakoulutuksista.

OPAL-palautekyselyssä arvioidaan mm. koulutuksen toteutusta, hyötyjä ja kouluttajien osaamista. Taulukossa 3 on esitetty Uudellamaalla järjestetyn ammatillisen työvoimakoulutuksen opiskelijoilta kerätty OPAL-palautte tavoitteammattiryhmittäin kolmen työelämän kannalta keskeisimmän kysymyksen osalta. Opiskelijapalautteissa käytetty arviointiasteikko on viisiportainen, jossa 1 on heikoin arvosana ja 5 korkein.

Taulukko 3. Ammatillisen työvoimakoulutuksen OPAL-palautteet kolmen keskeisen kysymyksen osalta vuosina 2016, 2017, 2018 ja 2019 Uudellamaalla (Lähde: OPAL-järjestelmä).

20. Koulutus kokonaisuutena on lisännyt ammattitaitoani	2016	2017	2018	2019
Johtajat	3,9	3,7	3,7	3,9
Erytisasiantuntijat	3,9	3,9	3,7	3,8
Asiantuntijat	4,0	3,7	3,7	3,6
Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	3,8	3,9	3,7	4,1
Palvelu- ja myyntityöntekijät	4,1	4,1	4,1	4,1
Rakennus-, valmistus- ja korjaustyöntekijät	4,0	3,9	3,9	3,9
Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	3,9	4,2	4,0	4,2
Muut työntekijät	4,2	4,2	4,2	4,1
Yrittäjät	3,8	3,7	3,8	3,8
21. Voin hyödyntää koulutuksessa oppimaani työelämässä	2016	2017	2018	2019
Johtajat	4,2	3,8	3,9	4,0
Erytisasiantuntijat	4,0	3,6	3,9	3,9
Asiantuntijat	4,1	3,7	3,8	3,7
Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	3,9	3,7	3,9	4,2
Palvelu- ja myyntityöntekijät	4,2	3,8	4,2	4,1
Rakennus-, valmistus- ja korjaustyöntekijät	4,0	3,7	3,9	3,9
Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	4,0	3,9	4,1	4,2
Muut työntekijät	4,2	4,1	4,3	4,2
Yrittäjät	4,1	4,0	4,0	4,0
28. Miten arvioit koulutuksen onnistuneen kokonaisuutena	2016	2017	2018	2019
Johtajat	4,3	4,0	4,0	4,0
Erytisasiantuntijat	4,1	4,0	3,9	4,0
Asiantuntijat	4,2	4,0	3,9	3,5
Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	3,9	4,0	4,0	4,1
Palvelu- ja myyntityöntekijät	4,0	4,0	4,1	4,1
Rakennus-, valmistus- ja korjaustyöntekijät	3,9	3,8	3,9	4,0
Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	3,9	4,2	3,9	4,1
Muut työntekijät	4,1	4,2	4,2	4,2
Yrittäjät	4,2	4,1	4,1	4,1

Kaikkien kysymysten osalta koulutusten keskiarvot olivat hyviä. Uudenmaan OPAL-tuloksissa ei ollut juurikaan eroa koko maan keskiarvoon verrattuna. Parhaan kokonaisarvosanan saivat muiden työntekijöiden koulutukset.

Suurimmat erot edellisvuoteen verrattuna löytyvät toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöiden ja asiantuntijoiden koulutuksien arvioista. Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöiden osalta koulutusten arviot olivat vuonna 2019 edellisvuotta hieman parempia, kun taas asiantuntijoiden koulutusten osalta arviot ovat laskeneet. Erityisesti asiantuntijatasen koulutuksissa koulutuksien ei nähty onnistuneen kokonaisuutena yhtä hyvin kuin vuonna 2018.

Muiden OPAL-kysymysten osalta voidaan todeta, että aiempien vuosien tapaan kouluttajien asiantuntemusta ja ammattitaitoa (4,2) sekä opettajien ja opiskelijoiden vuorovaikutuksen sujumista (4,2) arvostettiin korkealle. Heikointen näytti toteutuneen opiskelijan oppimistarpeen sekä aikaisemman koulutuksen ja työkokemuksen huomioon ottaminen opiskelusuunnitelmaa laadittaessa (3,7). Myös työssäoppimisessa koettiin olevan kehittämistarvetta niin sisällöstä ja tavoitteista sopimisen, oppimisen järjestämisen kuin työssäoppimisen aikaisen ohjauksen osalta (3,7). Nämä asiat saivat huonoimmat arviot myös edeltävänä vuonna.

Vuonna 2019 OPAL-palautteiden vastausprosentti Uudellamaalla oli 74,3 prosenttia, kun se oli ollut 72,2 prosenttia vuonna 2018. Yhteensä 4 256 opiskelijaa 308 koulutuksesta vastasi kyselyyn.

5. Maahanmuuttajat ammatillisessa työvoimakoulutuksessa

Ammatillisessa työvoimakoulutuksessa maahanmuuttajien osuus on Uudellamaalla verrattain suuri. Kaikista koulutuksen aloittaneista 40 prosenttia oli vieraskielisiä. Tässä kappaleessa käydään läpi maahanmuuttajataustaisten henkilöiden osallistumista eri alojen koulutuksiin. Lopuksi käydään kotoutumiskoulutuksen roolia maahanmuuttajien väylänä kohti ammatillista työvoimakoulutusta.

Maahanmuuttajat ammatillisessa työvoimakoulutuksessa

Maahanmuuttajataustaisten työnhakijoiden osuus Uudenmaan TE-toimiston asiakkaista on kasvanut tasaisesti jo vuosien ajan, ja maahanmuuttajat huomioidaan myös työvoimakoulutuksen suunnittelussa ja koulutusten linjauksissa. Kielituen sisällyttäminen osaksi koulutusta on tärkeää entistä suuremmassa osassa koulutuksista. Vuonna 2019 kaikista TE-toimistoon ilmoittautuneista työnhakijoista lähes kolmanneksen äidinkieli oli muu kuin suomi tai ruotsi. Vastaavasti kaikista ammatillisen työvoimakoulutuksen aloittaneista henkilöistä 40 prosenttia oli vieraskielisiä (taulukko 4).

Englanninkielistä koulutusta järjestetään Uudellamaalla verrattain vähän ja sen määrää ollaan tarvittaessa valmiita nostamaan. Mahdollisia englanninkielisiä koulutuksia ovat esimerkiksi ravintola-alan sekä tieto- ja viestintäteknologian koulutukset. Haasteena englanninkielisen koulutuksen onnistumisen ja vaikuttavuuden osalta on ollut opiskelijoiden heikompi siirtymä työmarkkinoille, sillä työnantajat edellyttävät rekrytoinneissaan usein edelleen suomen kielen taitoa. Edellytyksenä englanninkieliselle koulutukselle onkin rekrytoivien työnantajien mukanaolo jo hankintavaiheessa, jotta varmistutaan opiskelijoiden työllistymismahdollisuuksista englannin kielen osaajina.

Vieraskielisten huomioonottaminen koulutuksissa koskee käytännössä kaikkia ammattialoja Uudellamaalla. Enemmistö opiskelijoista oli vieraskielisiä asiakaspalvelutyöntekijöiden (88 %), avustavien keittiötyöntekijöiden (76 %) sekä hoiva- ja terveyden huollon työntekijöiden koulutuksissa. Joka toisessa ammattiryhmässä vieraskielisten osuus kaikista opiskelijoista oli vähintään kolmasosa.

Taulukko 4. Ammatilliset työvoimakoulutukset, joissa vieraskielisten opiskelijoiden osuus oli vuonna 2019 suurinta tavoiteammattiryhmän (2nro) mukaan. Listattuna ammattiryhmät, joissa vähintään 50 opiskelijaa. (Lähde: URA-raportti)

Tavoiteammattiryhmä	muu kielinimi	suomi/ruotsi	Vieraskielisten osuus %
42 Asiakaspalvelutyöntekijät	79	11	88 %
94 Avustavat keittiö- ja ruokatyöntekijät	116	36	76 %
53 Hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijät	465	267	64 %
91 Siivoojat, kotiapulaiset ja muut puhdistustyöntekijät	175	111	61 %
54 Suojelu- ja vartiointityöntekijät	68	60	53 %
51 Palvelutyöntekijät	356	343	51 %
71 Rakennustyöntekijät ym. (pl. sähköasentajat)	262	281	48 %
74 Sähkö- ja elektroniikka-alan työntekijät	66	77	46 %
83 Kuljetustyöntekijät	337	445	43 %
Kaikki ammatilliset työvoimakoulutukset	3021	4555	40 %
93 Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	148	249	37 %
12 Hallintojohtajat ja kaupalliset johtajat	28	64	30 %
43 Laskennan ja varastoinnin toimistotyöntekijät	26	61	30 %
52 Myyjät, kauppiaat ym.	122	294	29 %
21 Luonnontieteiden ja tekniikan erityisasiantuntijat	82	202	29 %
X0 Yrittäjät	244	620	28 %
72 Konepaja- ja valimotyöntekijät, asentajat, korjaajat	92	245	27 %
25 Tieto- ja viestintäteknologian erityisasiantuntijat	179	484	27 %
34 Lakiavustajat, sosiaali- ja kulttuurialan asiant.	18	54	25 %
24 Liike-elämän ja hallinnon erityisasiantuntijat	96	329	23 %
31 Luonnontieteiden ja tekniikan asiantuntijat	10	51	16 %
33 Liike-elämän ja hallinnon asiantuntijat	16	151	10 %

Kotoutumiskoulutus väylänä ammatilliseen työvoimakoulutukseen

Kotoutujien ja kotoutumiskoulutuksen päättävien henkilöiden huomiointi on yhä merkittävämpää koulutusten suunnittelussa ja hankinnassa. Tärkeää on pohtia kotoutumiskoulutuksen loppumisen ja ammatillisen työvoimakoulutuksen alkamisen nivelvaihetta. Opiskelijoille tulee rakentaa entistä parempia ja selkeämpiä oppimisen polkuja, jotka johtavat kotoutumiskoulutuksesta työn edellyttämän ammattitaidon oppimiseen. Tässä kappaleessa käydään läpi kotoutumiskoulutusta Uudellamaalla.

Työvoimakoulutuksena toteutettavat kotoutumiskoulutukset perustuvat aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Opetussuunnitelman perusteissa on määritelty mm. kotoutumiskoulutuksen sisältö ja tavoitteet.

Pääkaupunkiseudulla kotoutumiskoulutuksen uusi toteutusmalli otettiin käyttöön alkuvuodesta 2019. Opinnot on jaettu siinä kolmeen eri kokonaisuuteen: orientoiviin koulutuksiin, alkuvaiheen sekä päättövaiheen opintoihin. Muualla Uudellamaalla koulutusmalli on erilainen johtuen pienemmistä asiakasvolyymeistä.

Orientoivat koulutukset ja alkuvaiheen opinnot

Orientoivia koulutuksia ovat omakielinen yhteiskuntaorientaatio, latinalaisen kirjaimiston osaamista vahvistava moduuli sekä englanninkielinen työelämäorientaatio ja työnhakuvalmennus Fast Path. Fast Path on tarkoitettu henkilöille, joiden on realistista englannin kielellä ilman varsinaista kotoutumiskoulutusta.

Alkuvaiheen opinnot ovat kestoltaan 120-160 päivää koulutuspolusta ja henkilön lähtökielitaidosta riippuen. Jo alkuvaiheen opintojen aikana henkilö voi suorittaa esimerkiksi tarvittavat työelämän sertifikaatit ja siirtyä työhön, ammatillisiin opintoihin tai muuhun palveluun sen sijaan, että jatkaisi kotoutumiskoulutuksen päättövaiheeseen.

Henkilöille, jotka pystyvät opiskelemaan suomen kieltä nopealla tahdilla ja jotka ovat tähtäämässä Suomessa korkeakoulututkintoaan vastaavaan työhön, on luotu oma erillinen koulutuspolkunsu alkuvaiheen ja päättövaiheeseen. Niissä mm. kielitaidon tavoitetasot ovat muita polkuja korkeammat.

Päättövaiheen opinnot

Päättövaiheen opintopolkuja ovat Toiminnallinen tuettu polku, Ammatillisiin opintoihin tähtäävä polku, Suoraan työelämään tähtäävä polku sekä Korkeakoulutettujen uraohjauksen polku. Eri päättövaiheen poluilla ryhmäkoosta, toteutustapa, sisältö sekä tavoitteet vaihtelevat jonkin verran. Koulutukset ovat kestoltaan 100-120 päivää.

Ammatillisiin opintoihin tähtäävä polku

Ammatillisiin opintoihin tähtäävälle polulle ohjataan henkilöt, jotka ovat suuntautumassa aloille, jotka edellyttävät ammatillisen tutkinnon tai osatutkinnon suorittamista. Yleisen kielitaidon kehittämisen lisäksi koulutuksessa opiskellaan ammatillisissa opinnoissa tarvittavaa kieltä ja tutustutaan oman alan ammatilliseen kieleen (esim. keskeinen sanasto, kielenkäyttö eri tilanteissa). Lisäksi henkilöt saavat tietoa koulutusaloista, niiden vaatimuksista sekä kouluttautumismahdollisuuksista Uudenmaan alueella.

Osana ammatillisiin opintoihin tähtäävää polkua järjestetään osaamis- ja ammattitaitokartoituksia neljällä eri koulutusalueella: sosiaali- ja terveysala, rakennusala ja talotekniikan ala, ravintola- ja cateringala sekä kone- ja tuotantotekniikan ala. Osaamis- ja ammattitaitokartoitukset toteutetaan asiantuntija-arvioina (Laki julkisesta työvoimasta ja yrityspalvelusta 916/2012, 4 luku 2 §). Osaamisen kartoittaminen tapahtuu haastattelujen, kirjallisten tehtävien, testien, työnäytteiden sekä käytännön työtehtävien avulla. Kartoitukset toteutetaan ammatillisen koulutuksen tiloissa tai aidossa työympäristössä, mikäli sopiva paikka opiskelijalle löytyy.

Kartoituksiin voidaan ohjata myös alkuvaiheen sekä muiden päättövaiheen polkujen asiakkaita sekä harkinnan mukaan myös muita TE-toimiston maahanmuuttaja-asiakkaita. Osaamis- ja ammattitaitokartoitukset ovat kestoltaan 5-8 päivää, jos henkilöllä on jo alan työkokemusta tai ammatillisia opintoja. Kartoituksessa voidaan selvittää myös alan sopivuutta henkilölle. Tällöin kartoitusten kesto on 1-3 päivää.

Palveluiden toteuttaminen korona-aikana

Kevään koronarajoitusten myötä kotoutumiskoulutukset siirtyivät etäopetuksena toteutettaviksi. Tällä hetkellä enintään 50 % opetuksesta voidaan toteuttaa ohjattuna etäopetuksena, jos koulutusta ei voida järjestää turvallisesti lähiopetuksena. Osaamis- ja ammattitaitokartoituksia ei keväällä pystytty etäopetuksena järjestämään mutta syksyllä palvelu on käynnistynyt uudelleen.

Kotoutumiskoulutukseen on hakeutunut paikoin jopa enemmän henkilöitä kuin viime vuonna. Koulutuksen kysyntää on nostanut myös se, että kertaajien määrä moduuleissa on jonkin verran kasvanut etäopetuksen vuoksi. Etäopetuksen tuoma suurin muutos koulutuksissa lienee se, että kieli- ja työelämäjaksoja ei ole koronarajoituksista johtuen pystytty kaikissa kaikille opiskelijoille järjestämään, koska henkilöt ovat kuuluneet koronan riskiryhmiin tai sopivia paikkoja ei ole ollut tarjolla. Mahdollisuuksien mukaan harjoitteluiden ajankohtia on siirretty tai harjoittelujaksot on korvattu muilla kielen oppimista ja työnhakuvalmiuksia kehittäville sisällöillä.

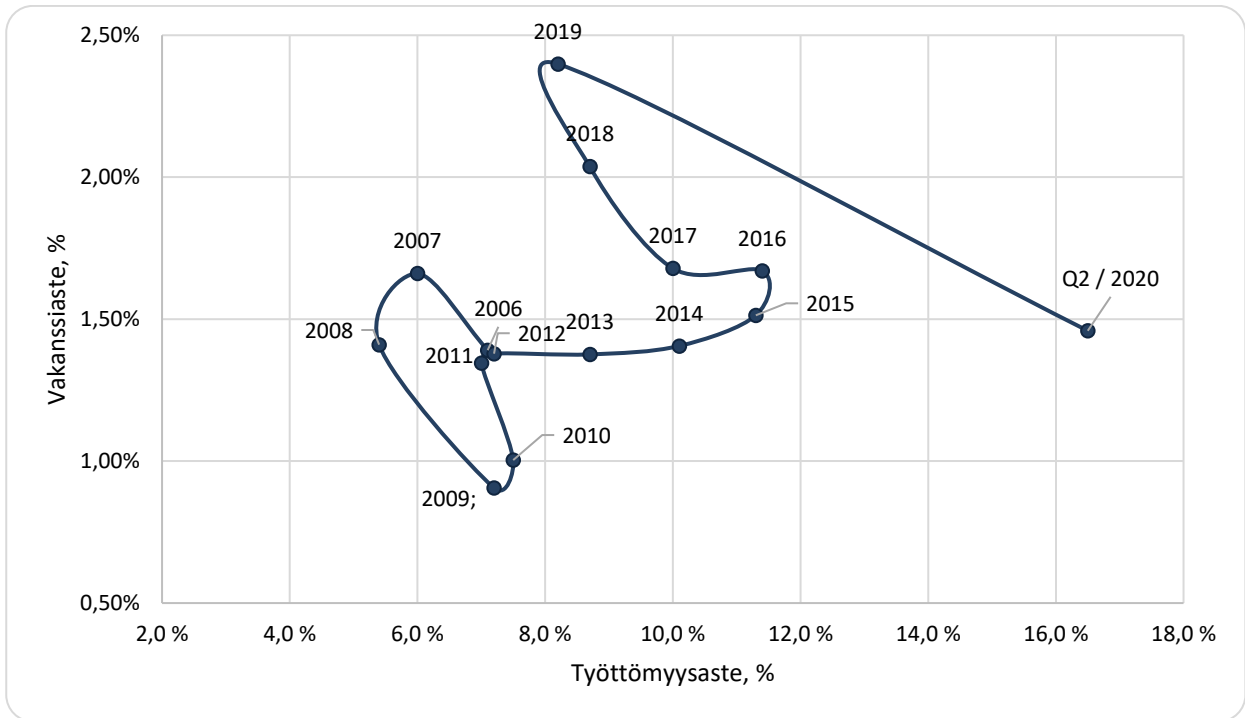
6. Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kehitys Uudellamaalla

Ammatillisten työvoimakoulutusten tehokas kohdentaminen ja työmarkkinoiden kohtaannon tukeminen edellyttää aktiivista ennakointia ja työelämän muutosten seuranta. Ammattinimikekohtaista ennakointitietoa käsitellään alla työ- ja elinkeinoministeriön hallinnoiman Ammattibarometrin kautta.

Työmarkkinoiden kohtaantotilanteen kehitys Uudellamaalla

Kuvassa 9 on kuvattu työmarkkinoiden kohtaantotilanteen yleistä kehitystä Uudellamaalla Beveridge-käyrän avulla. Kuviossa kohtaantoa on eritelty Uudenmaan osalta suhteuttamalla toisiinsa alueen vakanssiastetta (avoimien työpaikkojen osuus työllisten ja avoimien työpaikkojen yhteismäärästä) ja työttömyysastetta (työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta). Kohtaannon voidaan kuviossa katsoa heikkenevän, silloin kun sekä avoimien työpaikkojen että työttömien määrät kasvavat samanaikaisesti. Käyrän mukaan tällainen tilanne oli Uudellamaalla lähes yhtäjaksoisesti vuodesta 2009 vuoteen 2016 asti. Vuonna 2017 työttömyysaste lähti selvään laskuun, joka jatkui myös vuonna 2018. Työvoiman voimakas kysynnänkasvu nosti vakanssiastetta vuonna 2019. COVID-19-pandemian myötä avoimia paikkoja ilmoitettiin aikaisempaa vähemmän, jonka lisäksi kriisin myötä työllisten määrä väheni huomattavasti. Tällä hetkellä Uusimaa on matkalla kohti kysyntälamaa. Lisätietoa kohtaannon kehityksestä voi lukea Valtioneuvoston kanslian julkaisemasta esimerkiksi *Kohtaanto työmarkkinoilla – havaintoja ja politiikka-johtopäätöksiä* – julkaisusta (Pehkonen, Huuskonen ja Tornberg 2017)

Kuva 9. Työmarkkinoiden kohtaannon kehitys Uudellamaalla 2006 – Q2 / 2020 (Lähde: TEM/Työnvälitystilasto, Tilastokeskus/Työvoimatutkimus)

Työvoiman kysyntä Uudellamaalla ammattibarometrin mukaan

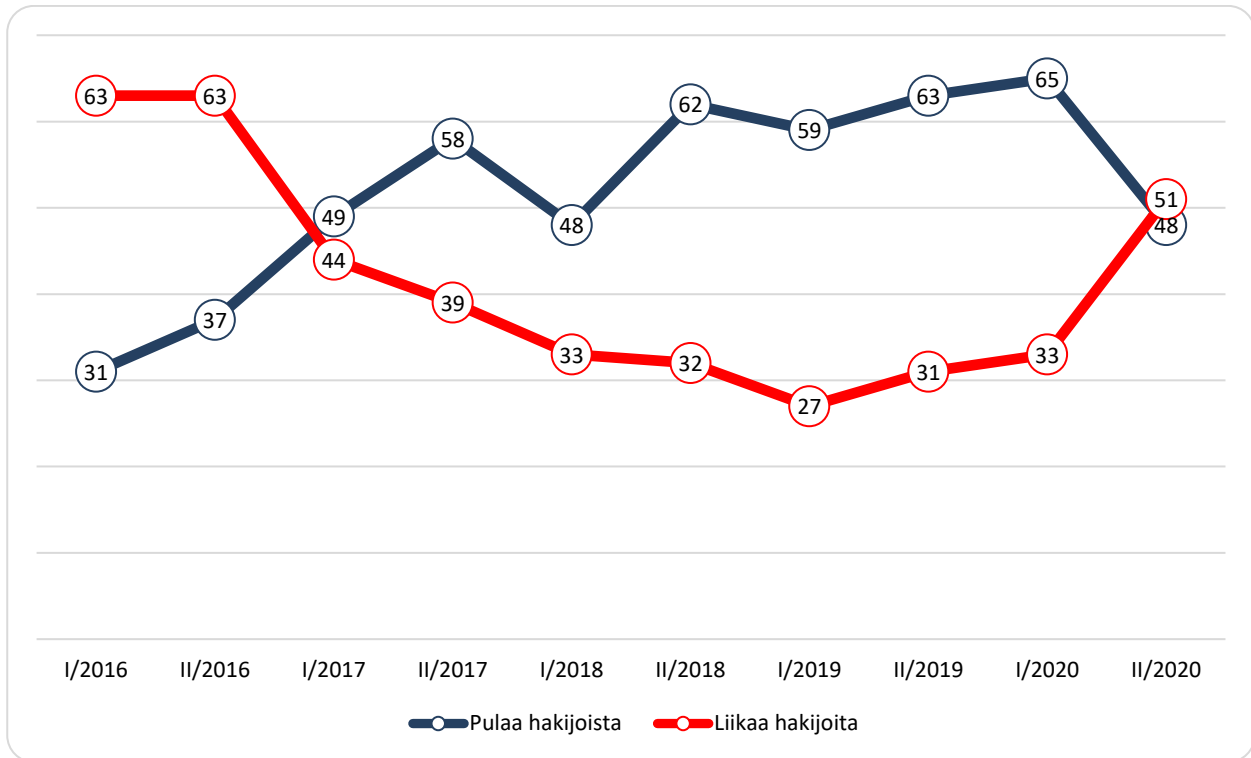
Työ- ja elinkeinoministeriön ammattibarometri kertoo alueellisten työ- ja elinkeinotoimistojen näkemyksen eri ammattien työmarkkinatilanteesta lyhyellä aikavälillä. Barometrin arviot tehdään TE-toimistoissa työnhakija- ja yrityspalveluiden työntekijöistä koostuvien asiantuntijaryhmien voimin. Arvioissa käydään läpi nimikekohtaisesti alan rekrytointi- ja työmarkkinatilanteen kehitystä. Työ- ja elinkeinotoimistot pohjaavat arvionsa mm. työnhakijahaastattelujen ja työnantajakäyntien kautta saatuihin tietoihin sekä ammattialakohtaisiin tilastoihin. Arvioiden pohjalta ammattinimikkeet luokitellaan joko pula-, ylitarjonta- tai tasapainoammateiksi. Ammattibarometri on luettavissa osoitteesta ammattibarometri.fi. Tarvittaessa arvioinnit löytyvät erikseen pääkaupunkiseudusta, muusta Helsingin seudusta, Porvoon seudusta ja Raaseporista.

Kuvassa 10 on esitetty Uudenmaan TE-toimiston Ammattibarometrissa viime vuosina arvioituja ammattinimikkeitä. Vuoden 2020 toisen (syyskuu) ammattibarometrin mukaan alueella oli yhteensä 48 ammattinimikettä, joiden kohdalla TE-toimisto oli havainnut jonkin asteista työvoimapulaa. Työvoimapulasta kärsivien ammattien määrä kasvoi tasaisesti viime vuosien aikana, mutta COVID19-pandemian myötä työvoimapulasta kärsivien ammattien määrä on laskenut edellisestä arviosta selvästi. Samanaikaisesti on noussut niiden ammattien lukumäärä, joissa arvioidaan olevan ylitarjontaa työnhakijoista. Syksyn 2020 arvioinnissa näitä ammatteja arvioitiin olevan 51, eli enemmän kuin pula-ammattia. Paljon pulaa hakijoista arvioitiin olevan viidessä ammattinimikkeessä, kun taas seitsemässä arvioitiin olevan paljon ylitarjontaa työnhakijoista. Työmarkkinatilanteen arvioitiin olevan tasapainossa 107 ammattinimikkeessä.

Työnhakijapulasta kärsivät ammatit koostuvat pääasiassa sosiaali- ja terveysalan sekä rakennusalan ammateista. Tämä ilmenee myös ammateista, joissa arvioidaan olevan erittäin paljon pulaa hakijoista. Kuudesta tällaisesta amatista viisi on sosiaali- ja terveysalan ammatteja (lastentarhaopettajat, kuulontutkijat ja puheterapeutit, sosiaalityön erityisasiantuntijat, terveydenhuollon bioanalytikot sekä sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat). Tänä vuonna muuttunut työmarkkinatilanne näkyy selvästi palvelualojen poistumisessa pula-ammattien listalta. Etenkin ravintola- ja suurtaloustyöntekijöistä oli pitkään pulaa, mutta nyt kokeista, tarjoilijoista ja muista ravintolatyöntekijöistä arvioidaan olevan jopa ylitarjontaa.

Työvoiman ylitarjontaa arvioitiin olevan erityisesti erilaisissa taide- ja kulttuurialan sekä toimistotyöhön liittyvissä ammateissa, mutta myös monissa COVID-19-pandemian myötä suuria työllisyysvaikutuksia kohdanneissa ammattinimikkeissä. Erittäin paljon ylitarjontaa arvioitiin olevan yleissihteerien, matkatoimistovirkailijoiden, hotellin vastaanottovirkailijoiden, lentoemäntien ja purserien, painopinna- ja painajien, painajien sekä vaattureiden ja puokuompelijoiden ammattinimikkeissä.

Kuva 10. Pula- ja ylitarjonta-ammattien määrät Uudenmaan amattibarometreissä v. 2016-20120

Kuviin 11 ja 12 on listattu syyskuun amattibarometrin osalta sellaiset ammattinimikkeet, joissa on arvioitu olevan joko jonkinasteista pulaa tai ylitarjontaa seuraavan puolen vuoden sisällä.

Kuva 11. Amatit, joissa on arvioitu olevan pulaa työnhakijoista syyskuussa 2020 Uudellamaalla (Lähde: TEM/ Amattibarometri II/2020).

PULAA		
Betonirakentajat ja raudoittajat * Bioanalytikot (terveydenhuolto)	Maa- ja vesirakentamisen avustavat työntekijät Maansiirtokoneiden ym. kuljettajat Moottorijouvojen asentajat ja korjaajat Muurarit ym.	Röntgenhoitaja * Sairaanhoidtaja ja terveydenhoitaja Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym. * Sosiaaliryön erityisasiantuntijat
Eristäjät Erityisopettajat Hammaslääkärit	Muut ohjelmisto- ja sovelluskehittäjät Muut rakennustyöntekijät Myyntiedustajat Psykologit	Sovellusarkkitehdit Sovellusohjelmoijat Sovellussuunnittelijat Talonrakentajat
Ilmastointi- ja jäädytyslaitteasentajat Kattoasentajat ja -korjaajat Kiinteistöhuollon työntekijät	Puhelin- ja asiakaspalvelukeskusten myyjät Putkiasentajat Rakennusalan avustavat työntekijät Rakennusalan työnohtajat	Tietoliikenteen ja tietotekniikan insinöörit Toimisto- ja laitossiivoajat ym. Työnvälittäjät Vartijat
Kirvesmiehet ja rakennuspusepät Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta) * Kuulontutkijat ja puheterapeutit Kääntäjät, tulkit ja muut kielitieteilijät Lastenhoitotyöntekijät * Lastentarhanopettajat Lattianpäällystystyöntekijät Lähihoitajat	Rakennusinsinööri Rakennusmaalarit ym. Rakennussähköasentajat Rappaajat	Web- ja multimediakehittäjät Yleislääkärit Ylihoitajat ja osastonhoitajat Yliääkärit ja erikoislääkärit

Kuva 12. Amatit, joissa on arvioitu olevan ylitarjontaa työnhakijoista syyskuussa 2020 Uudellamaalla (Lähde: TEM/ Amattibarometri II/2020)

YLITARJONTAA		
Arkistonhoitajat ja museualan erityisasiantuntijat Baarimestarit Elektr.- ja autom.laitteiden asentajat, korjaajat Fysioterapeutit ym.	Kosmetologit ym. Kuljetuksen toimistotyöntekijät Leipurit ja kondiittorit * Lentoemännät, purserit ym.	Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät Sisustussuunnittelijat ym. Sisäänostajat Tallentajat
Graafiset ja multimediasuunnittelijat Henkilö-, taksi- ja pakettiautokuljettajat * Hotelliin vastaanottovirkailijat Huolitsijat, tulli- ja laivanselvittäjät Huonekalupusepät ym.	Liikunnan ja vapaa-ajan ohjaajat Linja-auton- ja raitiovaunun kuljettajat Lähetys- ja audiovisuaaliteknikot Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat Matkaoppaat * Matkatoimistovirkailijat	Talouhallinnon toimistotyöntekijät Tarjoilijat Teollisuusompelijat Tiedottajat
Johdon sihteerit ja osastosihteerit Juontajat, kuuluttajat ym. Jälkikäsitteijät ja sitomotyöntekijät Kampaajat ja parturit Kirjanpidon ja laskentatoimen asiantuntijat Kirjastonhoitajat, informaattikot ym. Kirjastotyöntekijät Konepusepät	Muut taide- ja kulttuurialan asiantuntijat Myyväläesimiehet Ohjaajat ja tuottajat * Painajat * Painopinnanvalmistajat Pankki- ym. toimihenkilöt Puhelinvaihtehoitajat	Tieto- ja viestintätetknologian asentajat, korjaajat Toimistotyön esimiehet Toimittajat Tuote- ja vaatesuunnittelijat * Vaatturit, pukuompelijat, turkkurit, hatuntekijät Verhoilijat Yhteiskunta- ja kulttuuritutkijat * Yleissihteerit Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opettajat

Pula-ammateiksi luokiteltujen nimikkeiden työvoimantarjontaan on pyritty Uudellamaalla vaikuttamaan myös työntekijän oleskelulupapäätöksiin liittyvien alueellisten työlupalinjausten kautta. Alueellisen linjauksen tarkoitus on tukea työvoiman saatavuutta alueella huomioiden alueen työmarkkinoiden erityispiirteet. Työlupalinjaukset kytkeytyvät osaksi työvoiman saatavuusharkintaa. Linjauksessa mainituilla ammattialoilla työvoiman saatavuus on analyysien pohjalta vaikeutunut, ja oleskelulupahakemuksen käsittelyn yhteydessä voidaan siten pitää oletuksena, ettei työvoimaa ole saatavissa.

7. Tulevaisuuden osaamistarpeet työmarkkinoilla

Toimintaympäristön muutokset, erilaiset yhteiskuntaa muuttavat megatrendit ja pienemmät muutostekijät määrittelevät, mitä osaamista työmarkkinoilla tulevaisuudessa tarvitaan. Tulevaisuuden osaamistarpeita on viime vuosina pyritty kartoittamaan mm. Opetushallituksen koordinoimien [Osaamisen ennakointifoorumien](#) alla. Ennakointifoorumit koostuvat yhdeksästä klusterikohtaisesta ryhmästä, joiden tehtävänä on mm. analysoida ennakointitiedon pohjalta klustereihin sisältyvien toimialojen muuttuvia ja uusia osaamistarpeita sekä niiden vaikutuksia koulutuksen kehittämiseen. Ennakointiryhmien tarkastelu perustuu kahteen skenaarioon, joissa tulevaa kehitystä on ennakoitu vuoteen 2035 asti. Ennakointiryhmien työhön voi perehtyä tarkemmin [Opetushallituksen sivuilta](#), tässä yhteydessä työn tuloksista käydään läpi vain ydinkohdat.

Osaamistarpeiden muutos kytkeytyy usein laajempiin megatrendeihin (esim. globalisaatio, digitalisaatio, robotisaatio, palveluvaltaistuminen ja ilmastonmuutos). Megatrendien vaikutukset ovat yleensä horisontaalisia ja ulottuvat kaikille yhteiskunnan osalohekoille. Samalla ne koskevat laaja-alaisesti suurinta osaa nykyisistä ammattinimikkeistä. Osa nykyisistä ammateista tulee katoamaan muutoksen myötä, mutta samaan aikaan uusia ammatteja ja tehtäviä syntyy. Uusissa tehtävissä tarvittava osaaminen eroaa usein katoavien työtehtävien osaamisprofiileista. Tämän muutoksen ennakointi on tärkeässä roolissa, kun pyritään ehkäisemään ennalta tulevia työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmia.

Ennakointifoorumit ovat arvioineet tulevaisuuden tärkeimpiä työelämäosaamisista yleisillä tasoilla, jotka jakautuvat seuraavasti: geneeriset taidot, yleiset työelämäosaamiset ja yleiset digitaidot. Geneerisillä osaamisilla viitataan oppimisen ja osaamisen perustana oleviin kognitiivisiin taitoihin, metataitoihin sekä ominaisuuksiin, joita tarvitaan työelämän lisäksi harrastuksissa ja arjessa. Yleiset työelämäosaamiset ovat luonteeltaan toimialarajat ylittäviä ja nimenomaisesti työelämässä tarvittavia osaamisista, jotka voivat olla luonteeltaan sekä kovia että pehmeitä tietoja ja taitoja. Kansalaisen digitaidoilla tarkoitetaan osaamisista, jotka mahdollistavat digitaalisten välineiden hyödyntämisen työssä ja muussa elämässä.

Geneeristen osaamisten kohdalla tärkeimmäksi nähtiin kestäväen kehityksen periaatteiden tuntemus sekä vuoro-vaikutus-, viestintä- ja koordinaatiotaidot. Niitä seurasi ongelmanratkaisuun, monikulttuurisuuteen, luovuuteen ja oppimiskykyyn liittyvät osaamiset. Yleisten työelämäosaamisten kärjessä on asiakaslähtöinen palvelujen kehittäminen sekä digitaalisuuteen ja innovaatioihin liittyvät osaamiset. Kansalaisten yleisten digitaitojen kohdalla keskeisimmäksi taidoksi nähtiin tiedon arviointitaidot ja digitaalisten teknologioiden käyttötaito ja soveltamiskyky. Sosiaalisten taitojen merkitys korostuu tulevaisuudessa rutiininomaisten tehtävien vähentyessä.

Yleisten arvioiden lisäksi ennakointifoorumeissa on arvioitu tärkeimpiä tulevaisuuden osaamistarpeita sektoreittain. *Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö* -klusterilla etenkin ilmastonmuutos on erittäin merkittävä tekijä, joka tuo tulevaisuudessa alalle myös hyötyjä. Vuoteen 2035 mennessä biotalouteen ennakoitaan syntyvän 150 000 työpaikkaa ja maaseudun autioitumiskehitys on johtanut luonnonvara-alalla työvoimapulaan. Sektorin kehitykseen ja osaamistarpeisiin vaikuttavat voimallisesti mm. robotisaatio ja digitalisaatio. Siten alan tulevaisuuden osaamistarpeissa korostuvat mm. digitaalisen teknologian soveltamis- ja käyttötaidot ja tiedon hallintaan ja arviointiin liittyvät osaamiset sekä robotiikan soveltamistaidot. Ilmastonmuutoksen myötä alan osaamistarpeissa korostuu teknologinen osaaminen muuttuvassa ympäristössä. Luonnonvara-alasta on tulevaisuudessa muodostumassa korkean jalostusasteen ala, jossa asiakasymmärrys korostuu kuluttajien kysynnän suuntautuessa entistä enemmän eettiin ja ympäristön hyvinvointiin liittyviin näkökohtiin. Klusterin alojen työllisyys tulee kasvamaan.

Liiketoiminnan ja hallinnon (mm. kauppa, rahoitus- ja vakuutuspalvelut, julkinen hallinto, liike-elämän palvelut) klusterilla tulevaisuuden osaamistarpeita määrittelevät hyvin pitkälti digitalisaation, tekoälyn ja automaation lisää-

tyminen. Rutiinistöiden väheneminen vähentää työvoimatarvetta, mutta tarve lisääntyy asiantuntijatehtävissä. Mas-
sadataan käytön yleistyminen sekä eettisyyden ja vastuullisuuden merkityksen kasvu muuttavat osaamis-tarpeita.
Asiakasymmärrys sekä -personointi tulee olemaan merkittävä osaamistarve palvelumuotoilun ohella. Työllisten
määrä tulee vähenemään kaupan alalla, rahoitus- ja vakuutuspalveluissa ja julkisessa hallinnossa, mutta kasva-
maan liike-elämän palveluissa.

Koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän klusterilla digitalisaatio muuttaa toimintaympäristöä ja jakelukanavia. Sektorin
toiminnassa vaadittava toimijuus muuttuu yhä verkostomaisemmaksi samalla kun kysyntä yksilöidylle palveluille
lisääntyy. Tämä edellyttää jatkossa entistä parempaa asiakasymmärrystä ja osaamistarvetta palvelumuotoilulle.
Media- ja viestintäala on kuluneen kymmenen vuoden aikana kokenut yhden historiansa suurimmista murroksista
teknisten, taloudellisten ja yhteiskunnallisten muutosten seurauksena. Kyky ymmärtää ansaintalogiikkaa korostuu
koulutuksessa ja kulttuurin alalla, kun taas jatkuvan oppimisen tarpeet ovat suuret etenkin media- ja viestintäalalla.
Työllisten määrä tulee vähenemään koulutuksessa ja lisääntymään kulttuurialalla ja viestinnässä.

Liikenteen ja logistiikan klusterilla teknologian kehityksellä on merkittäviä vaikutuksia osaamistarpeisiin. Myynti-
ja korjaustoiminnoissa ohjelmointiosaaminen ja sähköiset palvelut korostuvat digitalisaation myötä. Liikenteessä,
varastoinnissa ja postitoiminnassa robotiikkaosaaminen ja asiakasymmärryksen parantaminen tulevat olemaan
merkityksellisempiä. Ilmastoystävällisen osaamisen tarpeet ovat etenkin liikenteen kohdalla suuria. Kaupan murros
ja jatkossa myös 3D-tulostaminen vaikuttavat mm. kuljetusketjuihin. Työllisten määrä tulee vähenemään myynti- ja
korjaustoiminnoissa sekä varastoinnissa ja postitoiminnassa mutta lisääntymään liikenteessä.

Majoitus-, ravitsemus- ja matkailuklusterilla työntekijöiltä vaaditaan tulevaisuudessa itseohjautuvuutta ja samalla
tunneälykyys kasvattaa merkitystään suhteessa muihin sektoreihin selvästi eniten. Lisäksi yksilölliset palvelut ja
asiakasymmärrys ovat keskeisiä tekijöitä, joita mahdollistavat digitaalisten palveluiden ja tekoälyn kehittyminen
sekä niiden käyttöön ja soveltamiseen liittyvä osaaminen. Alustataloudet sekä verkostomainen suunnittelu ja pal-
velut lisääntyvät. Epätyypilliset työsuhteet tulevat yleistymään nykyistä enemmän. Työllisten määrä lisääntyy klus-
terin kaikilla toimialoilla, eniten ravitsemustoiminnassa.

Myös *rakennetun ympäristön* (yhdyskuntatekniikka, talonrakentaminen, kiinteistöala sekä maa- ja vesi-rakentami-
nen) klusterilla digitalisaation, tekoälyn, robotisaation sekä asiakasymmärryksen ja palvelumuotoilun merkitykset
tulevat kasvamaan jatkossa. Ilmastonmuutokseen varautuminen nousee keskeiseksi sektorin osaamistarpeita
määrittäväksi tekijäksi. Osaaminen eriytyy entistä vahvemmin huippuosaajiin ja suorittavan tason osaajiin. Kiinteis-
töalalla alustatalous ja epätyypilliset työsuhteet yleistyvät. Työllisten määrä lisääntyy yhdyskunta-tekniikan, kiin-
teistöalan sekä maa- ja vesirakentamisen aloilla. Talonrakentamisessa koko maan työllisyys pysynee samana,
mutta rakentamisen keskittyessä kasvukeskuksiin, tulee työllisten määrä lisääntymään erityisesti Uudellamaalla.

Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointi-klusterilla digitalisaatio tulee muuttamaan osaamistarpeita ja työvoimatarpeita mer-
kittävästi. Myös verkostomaisen toiminnan ja alustatalouden käyttö lisääntyy ja samalla itsensä johtaminen ko-ros-
tuu. Yksilöidyt ja ennaltaehkäisevät palvelut yhdistävät eri toimialoja entistä tiukemmin toisiinsa sekä lisäävät tar-
vetta asiakasymmärrykselle. Työllisten määrän ennakoidaan kasvavan terveys- ja sosiaalipalveluissa, etenkin jos
teknologinen kehitys ei vähennä työvoimatarpeita. Sosiaalipalveluissa myös työllisten määrän lasku on mahdol-
lista, jos työvoiman kysyntään pystytään vastaamaan uusilla ratkaisuilla. Hyvinvointipalveluissa työllisten määrän
ennakoidaan lisääntyvän merkittävästi, mutta yrittäjyys kasvattaa merkitystään entisestään.

Teknologia- ja palvelut -klusterilla (malmien louhinta ja metallien jalostus, metallituotteiden, koneiden ja
kulkuneuvojen valmistus, sähkö- ja elektronisten laitteiden valmistus sekä televiestintä, ohjelmisto- ja tietopalvelut)
robotisaation merkitys tulee kasvamaan entisestään. Myös tekoälyn ja yleisesti digitalisaation vaikutus on merkittä-
vää sekä ansaintalogiikan että organisaatioiden toimintatapojen muuttumisessa. Ilmastonmuutokseen sopeutumi-
nen tulee muuttamaan entistä keskeisemmäksi tekijäksi varsinkin koneiden ja kulkuneuvojen valmis-tuksessa.
Työllisten määrän ennakoidaan kasvavan malmien louhinnassa ja metallien jalostuksessa sekä metalli-tuotteiden,

koneiden ja kulkuneuvojen valmistuksessa, pysyvän ennallaan sähkö- ja elektronisten laitteiden valmistuksessa ja vähenevän televiestintä, ohjelmisto- ja tietopalvelut -toimialalla.

8. Linjaukset ammatillisen työvoimakoulutuksen suuntaamiselle vuonna 2021

Tässä kappaleessa määritellään Uudenmaan ELY-keskuksen yleiset linjaukset ammatillisen työvoimakoulutuksen suuntaamiselle edellä käsiteltyjen kokonaisuuksien pohjalta. Jatkossakin Uudellamaalla järjestettävän ammatillisen työvoimakoulutuksen tehtävä on tasapainottaa työvoiman kysynnän ja tarjonnan suhdetta työmarkkinoilla ja parantaa kohtaantoa. Koulutusten päämääränä on varmistaa, että lähitulevaisuuden kysyntäammatteihin riittää osaajia ja osaamisen taso vastaa työmarkkinoiden tarvetta.

Vuonna 2021 koulutuksissa huomioidaan luonnollisesti erityisesti COVID-19-pandemia aiheuttamia talous- ja työllisyysvaikutuksia. Koulutuksilla parannetaan pandemian myötä työttömäksi jääneiden osaamista mutta myös vastaataan työmarkkinoilla pandemian myötä syntyneisiin uusiin osaamistarpeisiin.

Avoimille työmarkkinoille sijoittumisessa tutkinnoilla, niiden osilla ja ammattipätevyyksillä osoitetulla ammattitaidolla on merkitystä erityisesti perusasteen tutkintoa vailla olevien kohdalla. Ammatillisen työvoimakoulutuksen suorittaminen on myös jatkossa keskeinen vaihtoehto tilanteissa, joissa työnhakijalla on edessä ammatinvaihto. Myös tilanteissa, joissa työnhakija tarvitsee omaan alaan liittyvän ammattitaidon laajentamista tai päivittämistä, työvoimakoulutus tarjoaa hyvän vaihtoehdon.

Työvoimakoulutuksena toteutetaan harvoin kokonaisia tutkintoja, koska sen avulla pyritään vastamaan nopeasti työmarkkinoiden tarpeeseen mm. täsmäkouluttamalla työnhakijoita uusille aloille. Työelämälähtöisillä erikoistavilla yhteishankinta- ja FEC-asiantuntijamalleilla pyritään vastaamaan työmarkkinoiden vielä spesifimpiin tarpeisiin. Työvoimakoulutusta suunniteltaessa tulee sovittaa yhteen Uudenmaan alueella järjestettävän ammatillisen (omaehtoisen ja työvoimakoulutuksen) aikuiskoulutuksen tarjontaa.

Uudenmaan väestö- ja koulutusrakenteen pohjalta keskeiset kohderyhmät (mm. korkeakoulutetut sekä maahanmuuttajat) tulee ottaa koulutustarjonnassa myös jatkossa huomioon. Erityiskohderyhmänä tulevat olemaan alle 30-vuotiaat nuoret, joiden työttömyys on kasvanut merkittävästi pandemian seurauksena.

Ammatillisen työvoimakoulutuksen rahoitus- sekä ohjausjärjestelmä muuttui vuonna 2018 niin, että tutkintotavoitteen koulutuksen rahoitus siirtyi opetus- ja kulttuuriministeriön vastuulle. On edelleen tärkeää seurata, miten uudistus vaikuttaa ammatillisten työvoimakoulutusten kohdentumiseen. Uudistuksen ohella mahdollisuus työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun on laajentanut myös tutkintoa vailla olevien aikuisten ulottuvilla olevaa koulutustarjontaa. Esimerkiksi Uudellamaalla omaehtoisesti opiskelevien työnhakijoiden määrä kasvoi vuodesta 2013 lähes yhtäjaksoisesti vuoden 2020 alkuun saakka ja on edelleen selvästi TE-hallinnon suosituin työvoimapaalvelu.

Lisäksi on huomioitava alle kuusi kuukautta kestävä omaehtoisen opiskelun vaikutukset. Vuoden 2019 alusta lähtien lyhytkestoinen opiskelu työttömyysetuudella (alle 6 kk) tuli mahdolliseksi ilman TE-toimiston arviota työnhakijan yksilöllisestä koulutustarpeesta. Tämä on antanut työttömille työnhakijoille hyvät mahdollisuudet saattaa loppuun jo pitkälle edenneitä opintoja tai osallistua muihin työllistymistä parantaviin koulutuksiin työvoimakoulutuksen tarjoamien koulutusmahdollisuuksien lisäksi.

Uudenmaan ELY-keskuksen vuonna 2017 laatiman tutkimuksen pohjalta omaehtoisen opiskelun vaikuttavuus oli jonkin verran parempi kuin ammatillisen työvoimakoulutuksen. Omaehtoinen opiskelu on hyvin suosittua erityisesti maahanmuuttajataustaisten työnhakijoiden keskuudessa. Vuoden 2021 aikana on tärkeää, että omaehtoisen

opiskelun ja ammatillisen työvoimakoulutuksen sisältöjä sovitetaan entistä paremmin yhteen niin, että liialliselta päällekkäisyydeltä vältetään.

Koulutusten sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi erityisesti opiskelijavalintoihin tulee kiinnittää huomiota. Merkittävässä roolissa on myös koulutusten markkinointi. Työnhakijoiden hakeutumista koulutuksiin tulee kannustaa entisestään, sillä monessa koulutuksessa hakijoiden määrä on alhainen, huolimatta työttömien verrattain suuresta määrästä. Ongelma ei ole ratkennut myöskään COVID-19-pandemian myötä lisääntyneiden työttömien määrien myötä. Jatkossa myös palvelutuottajien ja kouluttajien on panostettava markkinointiin aiempaa enemmän, sillä pelkästään TE-palveluiden ilmoittamisen ja markkinoinnin avulla ei tavoiteta kaikkia potentiaalisia hakijoita

Ohjausta ja tukipalveluja tulee käyttää tarvittaessa apuna ja räätälöidä koulutusohjelmaa yksilöllisesti työttömän henkilökohtaisista lähtökohdista käsin. Koulutusohjelmiin voidaan sisällyttää mahdollisuus tarjota esimerkiksi tuki-palveluita oppimisvaikeuksien tms. erityistarpeiden varalta. Vieraiden kielten ja tietotekniikan perusvalmiuksien koulutusta voidaan sisällyttää edelleen tarpeen mukaan ammatillisiin koulutuksiin.

Seuraavissa taulukoissa esitetään tarkemmin Uudenmaan ELY-keskuksen ammattiryhmäkohtaiset linjaukset työvoimakoulutuksille vuonna 2021. Jokaisen ryhmän kohdalla linjaukset tukeutuvat edellä esiteltyyn seuranta- ja ennakointitietoon. Linjausten tavoitteena on, että koulutuksen tarjonta kohdentuisi entistä enemmän niille aloille, joilla on työvoiman kysyntää.

Johtajat ja erityisasiantuntijat

Koulutuksen kysyntä	<p>Johtajat ammattiryhmän koulutuksiin tuli vuonna 2019 yhteensä 552 hakemusta ja koulutukseen valittiin 109 henkilöä. Hakijoita oli yhteensä 341.</p> <p>Erytyisasiantuntija-ammattiryhmän koulutukset olivat Uudenmaan suosituimpia koulutuksia hakija- ja hakemusmäärien perusteella. Koulutuksiin oli 4766 hakijaa, jotka jättivät vuoden aikana yhteensä 7807 hakemusta. Hakemusten määrä muodosti 29 prosenttia kaikista viime vuonna lähetetyistä hakemuksista. Koulutuksiin valittiin 1532 henkilöä.</p> <p>Hakemusten ja valittujen suhdeluku oli sekä johtajien että erityisasiantuntijoiden ammattiryhmissä 5,1, mikä oli kaikkein korkein kaikista ammattiryhmistä.</p> <p>Koulutus painottui tieto- ja viestintäteknologian sekä toisaalta liike-elämän ja hallinnon erityisasiantuntijuuden lisäämiseen. Erytyisen suosittuja olivat tieto- ja viestintäteknologian asiantuntijoiden koulutukset, joihin hakemuksia tuli yhteensä 4311 kappaletta. Valittuja oli kuitenkin vain 710. Erytyisasiantuntijan koulutuksista merkittävä osa toteutettiin F.E.C –mallin mukaisesti.</p>
Vaikuttavuus	<p>Johtajat-ammattiryhmän koulutusten vaikuttavuus oli koulutuksen jälkeistä työttömyyttä mittarina käyttäen ammattiryhmistä paras muut työntekijät -ammattiryhmän kanssa (29 % työttömänä 3 kk palvelun päättymisen jälkeen). Tosin koulutusmäärät olivat pieniä. Kaikkien Uudellamaalla järjestettyjen ammatillisten työvoimakoulutusten vaikuttavuuden keskiarvo oli 35 % työttömänä 3 kk palvelun päättymisen jälkeen.</p>

	<p>Myös erityisasiantuntijoiden osalta tilanne oli keskimääräistä parempi (32 % työttömänä 3 kk palvelun päättymisen jälkeen). Ammattiryhmän sisällä luonnontieteiden ja tekniikan erityisasiantuntijan alaryhmiin kuuluneissa koulutuksissa vaikuttavuus oli parhainta (24 % työttömänä). Määrällisesti enemmän koulutuksia oli tieto- ja viestintäteknologian sekä liike-elämän ja hallinnon erityisasiantuntijoiden ryhmissä, mutta näissä vaikuttavuus oli heikompaa (32 % ja 35 %).</p>
<p>Kohtaantoennuste</p>	<p>Työ- ja elinkeinoministeriön ammattibarometrin mukaan lähes kaikissa johtajat- ammattiryhmän nimikkeissä vallitsi tällä hetkellä tasapaino, toisaalta näitä paikkoja tulee vain vähäisessä määrin hakuun julkisen työnvälityksen kautta.</p> <p>Ammattibarometrissa ICT-ammattilaisista arvioidaan olevaan laajalti pulaa työmarkkinoilla, kuten myös esimerkiksi rakennusinsinööreistä. Sen sijaan erilaisista kulttuuri- ja taidealan työntekijöistä on erityisasiantuntijoiden keskuudessa ylitarjontaa. Myös mainonnan- ja markkinoinnin erityisasiantuntijoista on ylitarjontaa, mutta osaaminen ja työelämän vaatimukset eivät aina kohtaa. Monet työnhakijapulasta kärsivät erityisasiantuntijan ammatit edellyttävät korkeakoulututkintoa, jota ei ole mahdollista suorittaa työvoimakoulutuksena.</p>
<p>Johtopäätökset ja linjaukset</p>	<p>Vaikka korkeammin koulutetut hakeutuvat usein omaehtoiseen opiskeluun, niin työelämän rajut muutokset (esimerkkinä ICT-alan ja finanssialan murros, digitalisaatio, tekoäly ja robotiikka) ovat vaatineet ja vaativat jatkossakin nopeaa reagointia ja työelämälähtöistä täydennystä osaamiseen. Työvoimakoulutuksena toteutetaan lisä- ja täydennyskoulutusta, jota kohdennetaan näille aloille.</p> <p>Kummankin ammattiryhmän työvoimakoulutuksia toteutetaan paljolti F.E.C.-mallin mukaisena. F.E.C.-koulutuksia jatketaan volyymihankintoina ja laajempina teemakohtaisina koulutushankkeina. Välittömän työllistymisen lisäksi kiinnitetään huomiota siihen, että opiskelijat pääsevät yritysjaksoilla toteuttamaan todellisia kehittämisprojekteja ja näin luomaan uusia työllistymismahdollisuuksia.</p> <p>Tieto- ja viestintäteknikan alojen koulutusten osuus F.E.C:stä ja Rekry-Koulutuksista on suuri. Niiden sisältöä räätälöidään edelleen vahvasti työnantajien tarpeisiin. Koulutusten kysyntä on edelleen suurta ja etenkin ohjelmistoalan koulutuksille on suurta tarvetta. Ammattialalla toteutetaan myös englanninkielistä koulutusta.</p> <p>Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijoissa on määrällisesti paljon työttömiä ja lomautettuja. COVID-19-pandemian myötä työttömiksi ja lomautetuiksi tulleiden lisäksi alalla on myös runsaasti pitkäaikaistyöttömiä. Yhdistävänä haasteena on riittävän digi-osaamisen puuttuminen, joka heikentää monilta hakijoilta mahdollisuuksia päästä F.E.C.-koulutuksiin. Heille on tarjottava mahdollisuuksien mukaan polku oman osaamisen kehittämiseen riittävälle tasolle. Myös ohjausta myyntityön ja muiden alojen koulutukseen vahvistetaan.</p>

	<p>Taide- ja kulttuurialoilla työllistyminen on edelleen hidasta. Työttömien taide- tai tekniikan alan erikoisasiantuntijoiden osaamista voidaan kuitenkin täydentää näiden ammattien tukitaidoilla (esim. tuotteistaminen, myynnin ja markkinoinnin taidot, sopimus- ja viestintäosaaminen alakohdittain räätälöitynä). Yrittäjäkoulutus voi olla hyödyllinen alalla. Myös ammatinvaihdon mahdollistavien alojen koulutustarjontaa tulee tarjota. Taidealalla hakeudutaan usein myös omaehtoiseen koulutukseen.</p>
--	--

Asiantuntijat

<p>Koulutuksen kysyntä</p>	<p>Asiantuntijat ammattiryhmän koulutuksiin tuli vuonna 2019 yhteensä 1603 hakemusta, mikä oli 6 % kaikista hakemuksista. Hakijoita oli yhteensä 1100 ja koulutuksiin valittiin 396 henkilöä. Hakemusten ja valittujen suhdeluku oli 4,0 mikä oli edelleen keskitasoa korkeampi, vaikka hakemusten määrä laskikin selvästi edellisvuodesta</p> <p>Liike-elämän ja hallinnon asiantuntijoiden koulutukset olivat ammattiryhmien suosituimpia koulutuksia, vaikka hakemusten määrä laskikin yli tuhannella edellisvuodesta. Koulutuksiin lähetettiin vuonna 2019 yhteensä 826 hakemusta 351 valittua kohden (4,6). Toiseksi suosituimpia olivat erilaiset luonnontieteiden ja tekniikan asiantuntijoiden koulutukset, joiden suhdeluku oli pienempi (4,0).</p>
<p>Vaikuttavuus</p>	<p>Vuonna 2019 asiantuntijoiden koulutusten vaikuttavuus oli yhtä hyvää kuin ammatillisissa koulutuksissa keskimäärin. Noin 35 prosenttia tämän ammattiryhmän koulutuksen päättäneistä oli kolme kuukautta päättymisen jälkeen työttömänä.</p> <p>Ammattiryhmän sisällä koulutuksia järjestettiin selvästi eniten liike-elämän ja hallinnon asiantuntijan ryhmässä, missä koulutusten vaikuttavuus (31 %) oli myös asiantuntijan ammattiryhmän parasta. Sen sijaan luonnontieteiden ja tekniikan asiantuntijoiden koulutukset menestyivät vertailussa hieman heikommin (39 % työttömänä).</p>
<p>Kohtaantoennuste</p>	<p>TEM:n viimeisimmän ammattibarometrin mukaan ammattiryhmässä on Uudenmaan alueella tällä hetkellä pulaa erityisesti rakennusalan työnjohtajista, myyntiedustajista sekä laajasti sosiaali- ja terveysalan työntekijöistä. Sen sijaan kirjanpidon ja laskentatoimen asiantuntijoista sekä johdon sihteereistä arvioidaan olevan ylitarjontaa.</p>
<p>Johtopäätökset ja linjaukset</p>	<p>Ammattiryhmän koulutusten tarjonnan osuus kaikista koulutuksista pidetään ennallaan. Alan koulutuksen suorittaneet suosivat usein myös omaehtoista opiskelua koulutusvaihtoehtona, joten työvoimakoulutus kohdennetaan pääosin ammattiryhmän työttömien työnhakijoiden täydentävään koulutukseen.</p> <p>Myynnin- ja markkinoinnin F.E.C-mallilla toteutetut koulutukset ovat tuottaneet hyviä tuloksia ja niitä halutaan jatkaa. Koulutuksia järjestetään</p>

	<p>myös RekryKoulutuksina. Myynnin ja markkinoinnin koulutuksissa kiinnitetään huomiota välittömään työllistymiseen ja koulutussisältöjen työelämälähtöisyyteen.</p> <p>Taloushallinnossa mm. kirjanpidon asiantuntijoiden osalta haasteena työllistymisessä on työnantajien osaamisvaatimusten ja -tarpeiden ja työttömänä olevien ammatillisen osaamisen välinen epäsuhde. Taloushallinnon osalta työelämän tarpeet painottuvat vahvoihin ammattilaisiin sekä ohjelmisto- ja automaatio-osaamiseen. Taloushallinnon koulutuksissa painotetaan edelleen sähköisten työvälineiden ja -prosessien hallintaa.</p> <p>Työttömien taide- ja kulttuurialan tai tekniikan alan asiantuntijoiden osamista voidaan laajentaa ja täydentää (esim. tuotteistaminen, myynnin ja markkinoinnin taidot, sopimus- ja viestintäosaaminen alakohtaisesti räätälöitynä).</p> <p>Rakennusalan työnjohtajien kouluttamisessa tutkintotavoitteisten VOS-koulutusten lisäksi järjestetään F.E.C- tai RekryKoulutuksia myös ilman tutkintotavoitteisuutta. Mahdollisuuksien mukaan alalle järjestetään myös TäsmäKoulutuksia.</p> <p>Ohjelmistoalan osaajista on kova pula ja siihen pyritään vastaamaan työelämälähtöisesti. Uusia koulutuksia kilpailutetaan.</p> <p>Isännöitsijöiden osalta poistuma on suurta. Alalle valmistavaa koulutusta (isännöitsijä, kiinteistösihteeri) jatketaan. Koulutusten sisällöissä otetaan huomioon myös tekninen osaaminen ja mm. korjausrakentamiseen liittyvä osaaminen. Koulutusten toteutusvaihtoehtoina käytetään myös F.E.C- tai RekryKoulutus-malleja.</p>
--	--

Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät

<p><i>Koulutuksen kysyntä</i></p>	<p>Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöiden koulutuksiin tuli vuonna 2019 yhteensä 1218 hakemusta ja koulutuksiin valittiin 280 henkilöä. Hakijoita oli yhteensä 841 kappaletta. Valittujen ja hakemusten suhdeluku (4,4) oli edelleen korkea, vaikka laskikin edellisvuodesta. Koulutukset olivat kysytyjä, vaikka hakemusten osuus kaikista hakemuksista (5 %) olikin toiseksi pienin maanviljelijöiden ja metsätyöntekijöiden jälkeen.</p> <p>Erityisen suosittuja olivat laskennan ja varastoinnin toimistotyöntekijän sekä toimistotyöntekijöiden koulutukset, joiden suhdeluvut (6,8 ja 6,6) olivat kaikista ammattialoista suurimmat. Ensiksi mainittuihin koulutuksiin lähetettiin yhteensä 662 hakemusta ja valittiin 98. Jälkimmäisiin koulutuksiin lähetettiin 249 hakemusta ja valittiin 38 henkilöä.</p> <p>Sen sijaan asiakaspalvelutyöntekijöiden koulutukset herättivät vain vähän kiinnostusta. Koulutuksiin haettiin 150 kertaa, mikä on vain hieman enemmän kuin tarjolla olleet 106 aloituspaikkaa.</p>
--	--

<p>Vaikuttavuus</p>	<p>Myös toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöiden koulutusten vaikuttavuus oli yhtä hyvää kuin ammatillisissa koulutuksissa keskimäärin (35 %). Vaikuttavuus oli parantunut selvästi edellisvuodesta, jolloin 46 prosenttia koulutuksen suorittaneista oli kolme kuukautta koulutuksen päättymisen jälkeen työttömänä.</p> <p>Eri alaryhmien välillä oli selkeitä eroja vaikuttavuudessa ja osittain eroja selittää se, että koulutusten määrä oli hyvin alhainen kaikissa alaryhmissä. Paras vaikuttavuus oli asiakaspalvelutyöntekijöiden koulutuksissa (27 % työttömänä). Toimistotyöntekijöiden (38 %) sekä laskennan ja varastoinnin toimistotyöntekijöiden (34 %) koulutusten vaikuttavuus oli heikompaa.</p>
<p>Kohtaantoennuste</p>	<p>TEM:n ammattibarometrin mukaan ammattiryhmässä ei ole ammatteja, joissa arvioidaan vallitsevan työntekijäpulaa lähitulevaisuudessa. Ylitarjontaa arvioidaan olevan erittäin paljon yleissihteereistä sekä matkatoimisto- ja hotellin vastaanottovirkailijoista. Liikaa hakijoita on myös pankkitoimihenkilöistä, tallentajista, puhelinvaihteenhoitajista, matkatoimistovirkailijoista ja kirjastotyöntekijöistä.</p>
<p>Johtopäätökset ja linjaukset</p>	<p>Ammattiryhmän työvoimakoulutuksen tarjontaa pidetään entisellä tasolla, sillä alan koulutuksen suorittaneet suosivat muita useammin omaehtoisen koulutuksen vaihtoehtoa ja toisaalta ammattiryhmän työmarkkinanäkymät ovat heikohkot. Työvoimakoulutus kohdennetaan pääosin ammattiryhmän työttömien työnhakijoiden täydentävään koulutukseen työelämälähtöisesti.</p> <p>Toimistotyön koulutuksia hankitaan vain erityistapauksissa. Toimistoalan perusosaajille voidaan tarjota erikoistuneita koulutuksia, joissa toimistotyön osaaminen yhdistyy muuhun substanssiosaamiseen.</p> <p>Taloushallinnon toimistotyöntekijöiden ja palkanlaskijoiden koulutuksissa painotetaan edelleen sähköisten työvälineiden ja -prosessien hallintaa. Taloushallinnon työvoimatarpeet kohdistunevat jatkossakin kuitenkin enemmän vahvoihin ammattilaisiin.</p> <p>Ammattiryhmässä on nimikkeitä, joissa on määrällisesti paljon työttömiä (esim. yleissihteerit, joissa myös paljon pitkäaikaistyöttömiä). Heille pyritään tarjoamaan ammatinvaihdon mahdollistavien alojen koulutustarjontaa.</p>

Palvelu- ja myyntityöntekijät

<p>Koulutuksen kysyntä</p>	<p>Palvelu- ja myyntityöntekijöiden koulutukset olivat hakemusmäärällä mitattuna Uudenmaan toiseksi suosituimpia työvoimakoulutuksia. Yhteensä vuonna 2019 ammattiryhmän koulutuksiin tuli 6498 hakemusta ja koulutuksiin valittiin 2227 henkilöä. Hakijoita oli yhteensä 3687. Koulutuksiin valittuja oli ammattiryhmistä eniten, mistä syystä hakemusten ja aloittaneiden suhdeluku oli keskiarvoa pienempi (2,9).</p>
-----------------------------------	--

	<p>Suosituimpia koulutuksia olivat hoivapalvelun ja terveydenhuollon asiantuntijoiden koulutukset, joihin tuli vuoden aikana 2790 hakemusta ja valittiin 829 henkilöä. Toiseksi suosituimpia olivat palvelutyöntekijöiden (1 871 hakemusta, 777 valittua) sekä myyjien ja kauppiaiden (1 490 hakemusta, 450 valittua) koulutukset.</p>
Vaikuttavuus	<p>Vuoden 2019 palvelu- ja myyntityöntekijät –ammattiryhmän koulutusten vaikuttavuus oli hieman koulutusten keskiarvoa heikompaa. Vuoden aikana alaan liittyvien koulutusten suorittaneista 36 prosenttia oli työttömänä kolmen kuukauden jälkeen.</p> <p>Erityisen hyvin positiivisia työmarkkinasiirtymiä olivat tukeneet hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijöiden koulutukset (26 % työttömänä). Suojelu- ja vartiointityöntekijöiden (40 %), palvelutyöntekijöiden (43 %) ja sekä myyjien ja kauppiaiden (44 %) koulutuksissa vaikuttavuus ei ollut yhtä hyvää.</p>
Kohtaantoennuste	<p>Palvelu- ja myyntialalle kohdistui merkittäviä työllisyysvaikutuksia Covid-19-pandemian seurauksena. Muutos heijastuu myös lyhyen aikavälin kohtaantoennusteessa. Ryhmän sisällä on edelleen monia ammatteja, joissa työnhakijoista arvioidaan olevan pulaa, kuten kiinteistöhuollon työntekijät, puhelinmyyjät, lastenhoitotyöntekijät, lähihoitajat, kodinhoitajat sekä vartijat.</p> <p>Ravintola-ala oli pitkään keskeisimpiä työnhakijoiden pula-aloja Uudella maalla, mutta nyt kokeista, tarjoilijoista ja baarimestareista arvioidaan olevan ylitarjontaa. Myös myyjistä, matkaoppaista, kampaajista ja kosmetologeista arvioidaan oleva ylitarjontaa. Lisäksi lentoemännistä ja stuerteista arvioidaan olevan ylitarjontaa lentoliikenteen poikkeustilanteen takia.</p>
Johtopäätökset ja linjaukset	<p>Hoivapalvelun ja terveydenhuollon alaryhmään kuuluvia koulutuksia suoritetaan paljon omaehtoisina opintoina. Pääasiassa vuonna 2021 suositetaan edelleen alan aiempien opintojen loppuun suorittamista tai vaihtoehtoisesti mallia, joka poluttaa opiskelijat oppisopimuskoulutukseen. Erityistapauksissa voidaan myös hankkia koulutuksia koko tutkinnon suorittamiseksi. Tällöin hakijavalinnassa painotetaan työnhakijoita ja alanvaihtajia, joilla on edellytykset suorittaa tutkinto nopeasti. Hallitusohjelman kirjausta hoitajamitoituksen nostamisesta ja sen vaikutuksista seurataan ja reagoidaan tarvittaessa.</p> <p>Vaikka hoivapalveluiden ja terveydenhuollon alan kohtaantoennuste olikin heikohko, on kuitenkin selvää, että tästä huolimatta alalle tarvitaan työvoimaa myös muista ammattiryhmistä. Ammattiryhmästä toiseen siirryttäessä koulutuksella voidaan varmistaa tarvittava osaaminen.</p> <p>Sosiaalialan koulutusten tarjontaa ja tavoiteammattien valikoimaa pyritään lisäämään työelämälähtöisesti. Koulutusten sisällöissä ja tavoitteissa otetaan huomioon myös yksityisen sektorin työnantajat, joiden tarpeet voivat liittyä myös muuhun kuin alan substanssiosaamiseen.</p>

	<p>Kaupan alalla on runsaasti ammattinimikkeitä, joissa on määrällisesti paljon työttömiä (esim. myyjät, joissa on paljon myös nuoria sekä pitkäaikaistyöttömiä). Koulutukset järjestetään työnantajan tarpeiden mukaan RekryKoulutuksena, ottaen kuitenkin huomioon tarjottavien työtuntien määrä. Koulutustarjonta pidetään ennallaan, ja koulutuksissa painotetaan tieto- ja viestintäteknologisia valmiuksia, alan digitalisoitumista ja verkkokauppaa. Muina painopisteinä säilyvät erikoiskauppa ja erikoisosaaminen.</p> <p>Ravintola- ja suurtaloustyöntekijöiden sekä tarjoilijoiden koulutuksissa otetaan huomioon työmarkkinatilanteen muutokset. Koulutukset toteutetaan ensisijaisesti RekryKoulutuksina yritysten tarpeen mukaisesti. Alan VOS-koulutuksien määrää vähennetään tai niihin yhdistetään esim. puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan tutkinnoista osia. Koulutusten painopiste on pääkaupunkiseudulla.</p> <p>Myös kiinteistöhuollon työntekijöiden ja vartijoiden koulutuksissa huomioidaan muuttunut työmarkkinatilanne. Kiinteistöhuollon koulutuksia järjestetään kuitenkin edelleen VOS-koulutuksina.</p> <p>Tiettyjen palvelualan koulutusten suorittajien joukossa oli huomattavan paljon vieraskielisiä työnhakijoita. Tästä syystä koulutuksiin voisi sisällyttää myös kieliopintoja. Ravintola-alan osalta toteutetaan tarvittaessa myös englanninkielistä koulutusta, edellyttäen rekrytoivien työnantajien mukanaoloa.</p>
--	---

Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.

<p>Koulutuksen kysyntä</p>	<p>Maanviljelijöiden koulutusta järjestetään Uudellamaalla hyvin vähän. Vuonna 2019 ammattiryhmän koulutuksiin tuli yhteensä 35 hakemusta ja koulutuksiin valittiin 12 henkilöä. Yhteensä koulutuksiin hakijoita oli 25. Hakemusten kokonaismäärä muodosti vain 0,1 prosenttia kaikista hakemuksista.</p>
<p>Vaikuttavuus</p>	<p>Valittujen pienen lukumäärään takia ammattiryhmän vaikuttavuustiedot eivät ole yhtä luotettavia kuin muissa käsitellyissä ryhmissä. Yhteensä 55 prosenttia vuoden 2019 aikana koulutuksen suorittaneista henkilöistä oli työttömänä kolme kuukautta koulutuksen päättymisen jälkeen.</p>
<p>Kohtaantoennuste</p>	<p>Viimeisimmän ammattibarometrin mukaan maanviljelyalan työvoiman kysyntä näyttäisi olevan tasapainossa eikä muutoksia ole näköpiirissä.</p>
<p>Johtopäätökset ja linjaukset</p>	<p>Ammattiryhmän koulutusten tarjonta pidetään alan koon vuoksi pienenä. Alan mahdolliseen koulutukseen on suositeltavaa liittää kaupalliseen myyntiin ja tuotetietouteen liittyviä osaamiskokonaisuuksia (esim. viherkentä- ja ympäristörakentaminen).</p>

Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät

Koulutuksen kysyntä	<p>Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöiden koulutukset olivat vuonna 2019 alueen kolmanneksi suosituimpia. Koulutuksiin tuli yhteensä 2975 hakemusta ja niihin valittiin 1210 henkilöä. Yhteensä hakijoina oli 1754 henkilöä. Hakemusten määrä laski edellisestä vuodesta yli tuhannella samalla kuin aloituspaikat vähenivät noin kolmella sadalla. Muutos laski hakemusten ja valittujen välistä suhdelukua, joka oli 2,5 vuonna 2019.</p> <p>Rakennustyöntekijöiden (pl. sähköasentajat) sekä konepaja- ja valimo-työntekijöiden koulutukset olivat lähes yhtä suosittuja. Rakennustyöntekijöiden koulutuksiin lähetettiin 1 639 hakemusta 638 aloituspaikkaa kohden, ja konepajatyöntekijöiden koulutuksiin hakemuksia lähetettiin 916 hakemusta kun aloituspaikkoja oli 365. Sähkö- ja elektroniikka-alan työntekijöiden koulutuksissa suhdeluku oli hieman alhaisempi; hakemuksia lähetettiin 382 ja aloituspaikkoja oli 171.</p>
Vaikuttavuus	<p>Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöiden koulutusten vaikuttavuus oli vuonna 2019 parantunut edellisvuodesta, mutta oli edelleen kaikkien koulutusten keskiarvoa heikompaa. Noin 37 prosenttia koulutuksen loppuun suorittaneista oli työttömänä kolme kuukautta koulutuksen päättymisen jälkeen.</p> <p>Koulutusten vaikuttavuus oli samansuuntaista kaikissa tämän ammattiryhmän alaryhmissä. Konepaja- ja valimotyöntekijän (34 % työttömänä) koulutuksissa vaikuttavuus oli hieman sähkö- ja elektroniikka-asentajan (38 %) ja rakennustyöntekijän (39 %) koulutuksia parempaa. Vaikka rakennusalan koulutusten vaikuttavuus parantui selvästi viime vuodesta, 50 % työttömänä vuonna 2018), voidaan vaikuttavuutta pitää edelleen suhteellisen alhaisena ottaen huomioon viime vuosien suuren työvoiman kysynnän.</p>
Kohtaantoennuste	<p>Ammattibarometrin ennusteen mukaan ammattiryhmän tilanne on lyhyellä aikavälillä täysin päinvastainen ForeAmmatin ennusteen kanssa, erityisesti rakentamisen osalta. Rakennusalaan ei ole kohdistunut merkittäviä työllisyysmuutoksia vuoden 2020 aikana. Näin ollen lähes jokaisessa rakennusalan ammattinimikkeessä on arvioitu tällä hetkellä olevan pulaa työvoimasta. Vaikka rakennusalan kasvu onkin hieman hidastunut, on alalla edelleen suurta pulaa työvoimasta nyt ja todennäköisesti myös lähitulevaisuudessa – olettaen, etteivät rakentamisen volyymit laske seuraavan vuoden aikana.</p> <p>Muut ammattiryhmän ammatit ovat tasapainoisessa tilanteessa, lukuun ottamatta painajia, tekstiiliteollisuuden työntekijöitä sekä tieto- ja viestintäteknologian asentajia ja korjaajia, joissa arvioidaan olevan ylitarjontaa työnhakijoista.</p>
Johtopäätökset ja linjaukset	<p>Rakennusalan koulutustarjonta pidetään määrällisesti ennallaan ja toteutetaan pääosin VOS-rahoituksella. Työttömien työnhakijoiden osaamista täydentäviä ja laajentavia RekryKoulutuksia voidaan toteuttaa kysynnän mukaisesti. Haasteena on sopivien ja koulutuksissa edellyttävien taitojen</p>

	<p>omaavien hakijoiden löytyminen koulutuksiin. Koulutusten vaikuttavuuteen kiinnitetään edelleen huomiota. Tarvittaessa koulutusten alussa valituille tulee järjestää erityistä tukea ja työelämätaitojen opettamista.</p> <p>Rakennus- ja kiinteistöalan ammateissa korostuu edelleen energia- ja ympäristötietous, kuten energiatehokkuusosaaminen. Korjausrakentaminen on jatkossakin vahva rakentamisen osa-alue. Lisäksi asiakaspalveluun ja esimiestyöhön liittyvälle osaamiselle on tarvetta. Rakennusalalla vaaditaan myös kykyä toimia monialaisissa ammatti- ja asiantuntijayhteisöissä. Rakennusalalle voidaan hankkia myös projektityön osaamista. Koulutus voidaan järjestää joko rakennusalan ammattilaisille projektityön osaamisena tai projektityön ammattilaisille substanssikoulutuksena.</p> <p>Alalla jo toimineille hankitaan koulutuskokonaisuuksia siten, että osaamista laajennetaan ja monipuolistetaan muuttuvan toimintaympäristön mukaan. Esim. uudisrakentajien osaamista täydennetään korjausrakentamisen tai infrapuolen rakentamisen osaamisella. Korjausrakentajille voidaan hankkia esim. soveltuvia lvi-alan kokonaisuuksia.</p> <p>Rakennusalan koulutusten suorittajissa oli huomattavan paljon vieraskielisiä työnhakijoita. Tästä syystä koulutuksiin voisi olla suotavaa sisällyttää myös kieliopintoja.</p> <p>Kone- ja tuotantotekniikan alalle toteutetaan koulutuksia sekä VOS-rahoituksella että RekryKoulutuksena kilpailutetun puitesopimuksen mukaisesti.</p> <p>Tuotantohenkilöstölle hankitaan koulutuskokonaisuuksia, joilla heidän osaamistaan täydennetään ja laajennetaan käsittämään esim. ennakoivan huollon ja kunnossapidon. Valmistus- ja korjausajattelusta siirrytään elinkaariajatteluun. Kone- ja tuotantotekniikan alan koulutuksissa pyritään ottamaan huomioon paikallisten ja myös pienempien yritysten tarpeet. Tietotekniikan hyödyntäminen on lisääntymässä koko valmistavassa teollisuudessa.</p> <p>Sähkö- ja automaatioalan koulutuksia järjestetään VOS-rahoituksella.</p>
--	--

Prosessi- ja kuljetustyöntekijät

<p><i>Koulutuksen kysyntä</i></p>	<p>Prosessi- ja kuljetustyöntekijöiden koulutuksiin tuli vuoden 2019 aikana yhteensä 3452 hakemusta 1721 henkilöltä. Koulutuksiin valittiin 1008 henkilöä. Hakemusten ja aloituspaikkojen välinen suhdeluku oli 3,8, mikä on edelleen keskiarvoa suurempi, mutta selvästi edellisvuotta alhaisempi (5,5).</p> <p>Ammattiryhmä jakautuu pääasiassa kahteen osaan, joissa molemmissa hakemusten määrä laski selvästi suhteessa aloituspaikkoihin. Kuljetus-</p>
--	---

	<p>työntekijöiden koulutuksiin lähetettiin yhteensä 3581 hakemusta, ja koulutuksiin valittiin 944 henkilöä. Prosessityöntekijöiden koulutuksia järjestetään selvästi vähemmän. Aloituspaikkoja oli 47 ja koulutuksiin tuli 195 hakemusta.</p>
Vaikuttavuus	<p>Prosessi- ja kuljetustyöntekijöiden koulutusten vaikuttavuus oli vuonna 2019 hieman keskimääräistä heikompaa, kun 38 prosenttia koulutuksen päättäneistä oli työttömänä kolme kuukautta suorittamisen jälkeen. Ammattiryhmän vaikuttavuus oli edellisvuotta heikompaa, sillä vuonna 2018 työttömien osuus oli 30 %.</p> <p>Ammattiryhmän sisällä lähes kaikki koulutuksen päättäneet opiskelivat kuljetustyöntekijän ammattiin ja heistä 38 prosenttia oli työttömänä kolme kuukautta koulutuksen jälkeen. Prosessityöntekijäksi suuntautuvan koulutuksen suoritti loppuun asti vain 15 opiskelijaa, joista kolmannes oli kolmen kuukauden jälkeen työttömänä.</p>
Kohtaantoennuste	<p>Covid-19-pandemialla on ollut suuria vaikutuksia ammattiryhmän sisällä erityisesti kuljettajien työmarkkinatilanteeseen. Henkilökuljettamisen vähentyessä on myös kysyntä henkilö- ja pakettiautonkuljettajien sekä linja-auton kuljettajien osalta vähentynyt radikaalisti. Ammattibarometrissa arvioidaan olevan ylitarjontaa työnhakijoista molempien ammattinimikkeiden osalta. Maansiirtokoneiden ja muiden työkoneneiden kuljettajista arvioidaan olevan edelleen pulaa.</p> <p>Vaikutukset teollisuuteen ja teollisuuden työmarkkinatilanteeseen eivät ole realisoituneet yhtä laajasti kuin kuljetuksessa, vaikka työvoiman kysyntä on laskenut selvästi. Ammattibarometrissa teollisuuden prosessityöntekijöiden ja kokoonpanijoiden osalta arvioidaan vallitsevan tasapainotilanne.</p>
Johtopäätökset ja linjaukset	<p>Kuljetusalan koulutustarjonnassa painotetaan VOS-koulutuksia, huomioiden alalla tapahtuneet työmarkkinatilanteen muutokset. Vaikka alan työvoiman kysyntä on vähentynyt, on koulutuksien järjestäminen perusteltua, muun muassa koulutusten pitkän keston vuoksi. Koulutusten aloitusmääriä vähennetään kuitenkin ensi vuonna.</p> <p>Tarvittaessa tarjotaan myös ammatinvaihdon mahdollistavien alojen koulutustarjontaa. Kielellistä tukea tulee tarjota nykyistä enemmän, erityisesti linja-auton kuljettajien koulutuksissa.</p> <p>Uudenmaan ELY-keskus ei hanki perustaksinkuljettajan koulutuksia. Ajolupa ei edellytä koulutusta. Ala on kovassa murroksessa eikä ELY-keskus halua vääristää alan normaalia kilpailua.</p> <p>Prosessityöntekijöiden koulutukset järjestetään ensisijaisesti RekryKoulutuksina.</p>

Muut työntekijät

Koulutuksen kysyntä	<p>Muiden työntekijöiden koulutukset olivat yksi harvoista ammattiryhmistä, missä hakemusten määrät lisääntyivät vuonna 2019 edellisvuoteen verrattuna. Myös aloituspaikkojen määrä lisääntyi selvästi. Koulutuksiin tuli hakemuksia 2500 kappaletta ja valittuja henkilöitä oli 964 kappaletta. Suhdeluku oli 2,6. Yhteensä yksittäisiä hakijoita oli 1414.</p> <p>Suosituimpia olivat teollisuuden ja rakentamisen avustavien työntekijöiden koulutukset, joihin tuli 1 389 hakemusta ja valittuja oli 443. Monet koulutuksista liittyivät varasto- ja logistiikkatyöntekijän työhön. Puhdistuspalvelualan koulutuksiin tuli hakemuksia 692 kappaletta ja valittuja oli 326. Avustavan keittiötyöntekijän koulutukset eivät olleet kovin suosittuja. Niihin haettiin 349 kertaa ja valittiin 175 henkilöä.</p>
Vaikuttavuus	<p>Ammattiryhmän koulutusten vaikuttavuus oli vuonna 2019 hyvä. Kokonaisuudessaan 29 prosenttia ammattiryhmän koulutusten loppuun suorittaneista oli kolme kuukautta koulutuksen päättymisen jälkeen työttömänä. Erityisesti avustavien keittiötyöntekijöiden koulutusten vaikuttavuus oli parantunut edellisvuodesta, sillä vielä vuonna 2018 noin puolet koulutuksen suorittaneista oli työttömänä kolmen kuukauden päästä koulutuksen päättymisestä.</p> <p>Ammattiryhmän koulutuksen suorittaneet jakautuvat lähes tasan siivoojien (28 % työttömänä), avustavien keittiötyöntekijöiden (28 %) sekä teollisuuden ja rakentamisen avustavien työntekijöiden (29 %) kesken.</p>
Kohtaantoennuste	<p>Covid-19-pandemia on vaikuttanut suuresti moniin ammattiryhmän ammatteihin. Aiemmin kotiapulaisten ja kotisiivoojien sekä toimisto- ja laitossiivoojien ammateissa on arvioitu olevan paljon pulaa työnhakijoista, mutta nykyisessä tilanteessa molempien arvioidaan olevan tasapainotilanteessa. Myös pikaruokalatyöntekijöiden ja avustavien keittiötyöntekijöiden arviointi on muuttunut pula-ammattista tasapainoammateiksi.</p> <p>Ammattiryhmän sisällä arvioidaan edelleen olevan pulaa työnhakijoista maa- ja vesirakentamisen avustavien työntekijöiden sekä rakennusalan avustavien työntekijöiden osalta.</p>
Johtopäätökset ja linjaukset	<p>Ammattiryhmän koulutukset järjestetään pääasiassa VOS työvoimakoulutuksena sekä RekryKoulutuksina työnantajien tarpeen mukaisesti.</p> <p>Asiakasryhmien osalta priorisoidaan ammattiryhmän työttömiä työnhakijoita. Koulutusten työelämälähtöisyyteen ja jatkumahdollisuuksiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Alan opiskelijoista huomattava osa on vieraskielisiä, mikä tulee ottaa korostetusti huomioon koulutuksissa.</p> <p>Siivoojia on määrällisesti paljon työttömänä (myös pitkäaikaistyöttöminä). Työvoiman tarve ja tarjonta eivät kuitenkaan kohtaa. Siivoojille tarjotaan oman alan ammattitaidon varmistavaa/laajentavaa koulutusta työelämä-</p>

	<p>lähtöisesti, mahdollisuuksien mukaan RekryKoulutuksena. Alan työttömissä on paljon vieraskielisiä työnhakijoita. Koulutusten vaikuttavuutta voidaan parantaa integroimalla niihin kieliopintoja.</p> <p>Varastoalan koulutukset toteutetaan ensisijaisesti RekryKoulutuksina. Koulutustarjontaa suunniteltaessa otetaan huomioon alan automatisoituminen sekä varastoalan osaamisen tarpeet pienyrityksissä. Alalle rakennetaan koulutusohjelmia, joissa varastoalan osaaminen on yhdistetty muiden alojen osaamiseen. Alan osaamista voidaan laajentaa myös muiden tutkintojen osilla VOS-rahoitteisena.</p>
--	--

Yrittäjäkoulutukset

Koulutuksen kysyntä	<p>Yrittäjäkoulutuksiin tuli vuonna 2019 yhteensä 1702 hakemusta ja koulutukseen valittiin yhteensä 1039 henkilöä. Eri hakijoita oli vuoden aikana yhteensä 1126. Hakemusten ja aloituspaikkojen suhdeluku oli 1,6, mikä on edellisvuotta (2,3) alhaisempi ja selvästi ammatillisia työvoimakoulutuksia pienempi. Yrittäjäkoulutuksia kohdennetaan myös erityisryhmien tarpeisiin, kuten maahanmuuttajille ja englanninkielisille.</p> <p>Yrittäjäkoulutuksen käyminen voi olla myös yksi starttirahan saamisen edellytys. Vuonna 2019 starttirahan sai Uudellamaalla 1811 henkilöä.</p>
Vaikuttavuus	<p>Yrittäjäkoulutusten vaikuttavuus oli keskimääräistä heikompi verrattuna muuhun ammatilliseen työvoimakoulutukseen, vaikka vaikuttavuus oli parantunut viime vuodesta. Vuonna 2019 yrittäjäkoulutuksen suorittaneista 51 prosenttia oli edelleen työttömänä kolme kuukautta koulutuksen jälkeen. Vuonna 2018 työttömien osuus oli ollut 57 prosenttia.</p>
Kohtaantoennuste	<p>Itsensä työllistäminen on yksi keino vastata kohtaanto-ongelmaan, joka on merkittävää esimerkiksi taide-, kulttuuri- ja media-aloilla.</p>
Johtopäätökset ja linjaukset	<p>Itsensä työllistäminen on Tilastokeskuksen tietojen mukaan lisääntynyt trendinomaisesti jo vuosien ajan. Yrittäjäkoulutuksilla halutaan tukea yritystoiminnan käynnistymistä ja kannattavan liiketoiminnan rakentumista.</p> <p>Uudenmaan TE-toimiston yrittäjäkoulutukset kilpailutettiin vuonna 2019 ja uudet puitetoimittajat aloittivat vuoden 2020 alussa. Yrittäjäkoulutusmalleja on kaksi, joista ensimmäinen eli <i>Kohti yrittäjyyttä</i> tarjoaa kattavaa perusosaamista yritystoiminnan käynnistämiseen ja siihen sisältyy kartoitus-, koulutus- ja jatko-osuus. Koulutusmallissa 2, <i>Yrittäjyysosaamisen syventäminen</i>, syvennyttään johonkin yrittäjyyden osa-alueeseen kuten myyntiin ja markkinointiin. Yrittäjäkoulutuksissa tarjotaan osaamista myös uusiin yrittäjyyden muotoihin kuten kevytyrittäjyyteen ja koulutuksissa huomioidaan ajankohtaisten teemojen, kuten ilmastonmuutoksen ja alustatalouden merkitys yrittäjyyteen.</p> <p>Yrittäjäkoulutuksia hankittiin vuonna 2020 ennakoitua enemmän eli noin 16 000 opiskelijatyöpäivää. Hankintamäärän lisäys johtui siitä, että lyhytkestoisia yrittäjäkoulutuksia hankittiin myös väliaikaisen työttömyysturvan</p>

	piirissä oleville yrittäjille. Vuonna 2021 yrittäjäkoulutuksia tullaan oletettavasti hankkimaan suunnilleen saman verran kuin vuonna 2020, sillä erityisiä panoksia tullaan laittamaan nuorille kohdennettuihin yrittäjäkoulutuksiin.
--	---

LIITE 1. Yhteishankintakoulutukset ja F.E.C.-koulutukset

A) Yhteishankintakoulutukset

Työvoimakoulutus voidaan toteuttaa yhdessä yhden tai usean työnantajan, yrittäjäksi aikovan henkilön toimeksiantajan tai yrittäjyysoikeudet luovuttavan yrityksen kanssa siten, että tämä osallistuu koulutuksen rahoittamiseen yhdessä TE-viranomaisen kanssa.

Koulutusta voidaan hankkia määrätyn työnantajan palvelukseen tuleville tai palveluksessa oleville työntekijöille taikka vuokratyöntekijöille. Lisäksi koulutuksiin voivat osallistua yrittäjiksi aikovat tai henkilöt, joiden on tarkoitus harjoittaa yritystoimintaa hankkimalla yrittäjyysoikeudet toiselta yritykseltä. Myös yrittäjänä toimiva henkilö voi osallistua koulutukseen. Tällöin TE-hallinnon maksama osuus yrittäjän koulutuksen hankintahinnasta on de minimis – tukea.

Yritys tai muu yhteisö voi edustaa itsensä lisäksi muita työnantajia, jos niin on erikseen sovittu. Mahdollistamalla yritysten ja muiden yhteisöjen osallistuminen työvoimakoulutuksen rahoitukseen on pyritty parantamaan edellytyksiä työmarkkinalähtöiseen ja yhteisvastuulliseen koulutuksen toteutukseen sekä samalla avaamaan mahdollisuuksia koulutuksen rahoituspohjan laajentamiseen.

Yhteishankintakoulutusten prosessien sujumiseksi ELY-keskuksen asiantuntija käy työnantajan vastuuhenkilön kanssa neuvottelun yrityksen kehittämistarpeista ja koulutustavoista ennen työnantajan virallista yhteishankintakesitystä. Neuvottelu hoidetaan tapaamisina sekä tarvittaessa puhelimitse tai sähköpostilla. Tarkoituksena on käynnistää prosessiksi ne koulutustarpeet, jotka sopivat yhteishankintakoulutusten toteuttamiseen, ovat työvoimapolitiittisesti perusteltuja ja tarkoituksenmukaisia määrärahojen puitteissa järjestää. Erityisesti TäsmäKoulutuksen sopivuutta mietittäessä on tarpeen kartoittaa sopiiko yrityksen tilanteeseen mahdollisesti paremmin yrityksen kehittämispalvelu kuin koulutus.

RekryKoulutus

- RekryKoulutus räätälöidään aina työnantajien tarpeisiin ja opiskelijat saavat pätevyyden tiettyyn ammattiin tai työtehtävään. RekryKoulutus voidaan suunnitella myös yhteistyössä useamman työnantajan kanssa. Koulutuksen hyväksytyksi suorittaneet työllistyvät yrityksen tai esim. vuokratyövoimaa tarjoavan työnantajan palvelukseen. Vaihtoehtoisesti henkilöt voivat työllistyä yrittäjinä toimeksiantosuhteeseen työnantaja-osapuolen kanssa.
- RekryKoulutus on työelämälähtöistä ja sen tavoitteena voi olla perus-, lisä-, täydennys- tai ammatinvaihtoon tähtäävä koulutus. Koulutukseen sisältyy sekä tietopuolista opetusta että ohjattua työssäoppimista. Koulutuksen vähimmäiskesto on 10 koulutuspäivää. Pääsääntöisesti koulutus kestää 4 – 8 kk, keskiarvopituuden ollessa noin 6 kk. Tavanomaista, työnantajan kustannettavaksi kuuluvaa perehdytys- ja henkilöstökoulutusta ei voida toteuttaa RekryKoulutuksena. RekryKoulutuksena ei toteuteta myöskään tutkintotavoitteista koulutusta.
- Opiskelijavalinta tehdään aina yhteistyössä työnantajan kanssa ja siinä voidaan käyttää myös muita asiantuntijoita. Valintaan voidaan liittää myös soveltuvuuden arviointia ja testejä.
- RekryKoulutuksessa työnantaja(t) maksaa 30 % ja työ- ja elinkeinohallinnon hankintayksikkö maksaa 70 % arvonlisäverottomasta kokonaishinnasta.

TäsmäKoulutus

- TäsmäKoulutusten kohderyhmänä ovat ensisijaisesti Pk-yritykset ja niiden henkilöstö. Yritysverkostoille järjestettävissä koulutuksissa voidaan mukaan ottaa myös suuryritys, kun sen osallistumisesta

on mukana oleville pk-yrityksille hyötyä (esim. alihankintaverkostot). Lomautustilanteissa TäsmäKoulutusta voidaan järjestää myös suuryrityksille sekä julkisyhteisöjen henkilöstölle.

- TäsmäKoulutuksena ei järjestetä tutkintotavoitteista koulutusta, koska siihen on olemassa oppisopimuskoulutusjärjestelmä. TäsmäKoulutuksen tavoitteena on vastata henkilöstön osaamisen kehittämistarpeisiin, jotka johtuvat yrityksen todellisesta muutostilanteesta. Työnantajat vastaavat itse työsuhteisten henkilöidensä osalta lainsäädännön vaatimuksista johtuvien koulutustarpeiden toteuttamisesta henkilöstökoulutuksena, esim. luvat, direktiivit, kortit jne.
- TäsmäKoulutuksessa työnantaja(t) ja työ- ja elinkeinohallinnon hankintayksikkö maksavat koulutuspalvelun yrityskoon perusteella porrastetun mallin mukaisesti. Maksuosuudet löytyvät linkistä http://www.te-palvelut.fi/te/fi/erikoissivut/yhteishankinta_ rahoitus/index.html

MuutosKoulutus

- MuutosKoulutuksella yritys voi kantaa vastuuta työntekijöidensä tulevaisuudesta silloin, kun yritys joutuu tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanomaan henkilöstöään. MuutosKoulutus soveltuu myös tilanteisiin, joissa henkilöstöä lomautetaan toistaiseksi ja paluu aiempaan työhön on epävarmaa.
- MuutosKoulutuksella autetaan irtisanottuja työntekijöitä löytämään uusi ammatti tai työpaikka. Koulutus tähtää myös työnhakuvalmiuksien parantamiseen. Koulutusohjelma räätälöidään aina osallistujien tarpeiden mukaan. Koulutuksen vähimmäiskesto on 10 koulutuspäivää. Pääsääntöisesti koulutus kestää 1 – 3 kk, keskiarvopituuden ollessa noin 2 kk. Tavanomaista, työnantajan kustannettavaksi kuuluvaa perehdytys- ja henkilöstökoulutusta ei voida toteuttaa MuutosKoulutuksena.
- Opiskelijavalinta tehdään aina yhteistyössä työnantajan kanssa.
- Irtisanomistilanteissa yhteistoimintaa työnantajan, työntekijöiden sekä työ- ja elinkeinohallinnon välillä säätelee muutosturvaa koskeva lainsäädäntö.
- MuutosKoulutuksen rahoittavat työnantaja sekä työ- ja elinkeinohallinto yhdessä. Työnantajan maksuosuus on 20 % arvonlisäverottomasta kokonaishinnasta.

B) F.E.C-koulutukset

- F.E.C-koulutusohjelma (Further Educated with Companies) on Uudenmaan ELY-keskuksen rekisteröimä tuotemerkki, jonka alla toteutetaan täydennyskoulutusta yhteistyössä koulutusorganisaatioiden ja yritysten kanssa. F.E.C-koulutusohjelmien tavoitteena on osallistujien nopea työllistäminen. Koulutus on suunnattu korkeasti koulutetuille tai pitkään asiantuntijatehtävissä olleille työttömille ja työttömyysuhan alaisille henkilöille. F.E.C-koulutusohjelmat ovat kestoltaan 5 - 7 kk, keskiarvopituuden ollessa 6 kk.
- F.E.C-koulutusmallin mukaiset koulutukset ovat luonteeltaan rekrytoivaa ammatillista täydennyskoulutusta, jonka työllistymistavoite on vähintään 80%. Koulutus suunnitellaan aina hakija- ja yrityslähtöisesti siten, että kouluttaja sovittaa yhteen eri osapuolten tarpeet eli ns. määtsää opiskelijat yrityksiin. Opiskelija-yritysparien on oltava valmiina ennen koulutuksen alkamista.
- Koulutus koostuu tietopuolisesta, pääasiassa lähiopiskeluna toteutettavasta opiskelusta sekä yritys-työskentelyjaksosta, jonka ohjaus suunnitellaan huolellisesti. Kouluttajan puolelta opiskelijan työskentelyä yrityksessä tukee tutor ja yrityksen on nimettävä osallistujalle mentori, jonka tehtävänä on edistää osallistujan sijoittumista ja tulevaa työllistymistä yritykseen.
- Yritysten maksuosuus F.E.C-koulutusohjelmissa on noin 1.000 €/kk/opiskelija koko koulutuksen ajalta.
- F.E.C – koulutusohjelmien puitesopimukset on kilpailutettu vuoden 2019 aikana.

LIITE 2. Ammattibarometrin arviot syksyiltä 2020

Ammatit, joissa arvioidaan olevan paljon pulaa hakijoista

- Bioanalytikot (terveydenhuolto)
- Kuulontutkijat ja puheterapeutit
- Lastentarhanopettajat
- Sairaanhoidaja ja terveydenhoitaja
- Sosiaalityön erityisasiantuntijat

Ammatit, joissa arvioidaan olevan pulaa hakijoista

- Betonirakentajat ja raudoittajat
- Eristäjät
- Erityisopettajat
- Hammaslääkärit
- Ilmastointi- ja jäähdytyslaiteasentajat
- Kattoasentajat ja -korjaajat
- Kiinteistöhuollon työntekijät
- Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät
- Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)
- Kääntäjät, tulkit ja muut kielitieteilijät
- Lastenhoitotyöntekijät
- Lattianpäällystystyöntekijät
- Lähihoitajat
- Maa- ja vesirakentamisen avustavat työntekijät
- Maansiirtokoneiden ym. kuljettajat
- Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat
- Muurarit ym.
- Muut ohjelmisto- ja sovelluskehittäjät
- Muut rakennustyöntekijät
- Myyntiedustajat
- Psykologit
- Puhelin- ja asiakaspalvelukeskusten myyjät
- Putkiasentajat
- Rakennusalan avustavat työntekijät
- Rakennusalan työnjohtajat
- Rakennusinsinööri
- Rakennusmaalarit ym.
- Rakennussähköasentajat
- Rappaajat
- Röntgenhoitaja
- Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.
- Sovellusarkkitehdit
- Sovellusohjelmoijat
- Sovellussuunnittelijat
- Talonrakentajat
- Tietoliikenteen ja tietotekniikan insinöörit
- Toimisto- ja laitossiivoojat ym.
- Työnvälittäjät

- Vartijat
- Web- ja multimediatekijät
- Yleislääkärit
- Ylihoitajat ja osastonhoitajat
- Ylilääkärit ja erikoislääkärit

Ammatit, joissa arvioidaan olevan vallitsevan tasapaino

- Ahtaajat ja trukinkuljettajat ym.
- Ammatillisen koulutuksen opettajat
- Arvioitsijat ja vahinkotarkastajat
- Asianajajat
- Avustavat keittiötyöntekijät
- Biologit, kasvi- ja eläintiet. ym. erityisasiant.
- Ekonomistit
- Elektroniikan asiantuntijat
- Elektroniikan erityisasiantuntijat
- Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät
- Farmaseutit
- Hallinnon ja elinkeinojen kehittäm. erityisasiant.
- Henkilöstöhall. erityisasiant. ja urasuunnittelijat
- Henkilöstön kehitt. erityisasiant. ja kouluttajat
- Hitsaajat ja kaasuleikkaajat
- Huoltamotyöntekijät
- Julkishallinnon ylimmät virkamiehet
- Kahvila- ja baarimyyjät
- Kansimiehistö ym. vesiliikenteen työntekijät
- Kassanhoitajat ja lipunmyyjät
- Kauppiaat (pienyrittäjät)
- Keittiöpäälliköt
- Kellosepät, hienomek.laitteiden tekijät, korjaajat
- Kemian prosessitekniikan asiantuntijat
- Kemianteollisuuden prosessinhoitajat
- Kemistit
- Kiinteistönvälittäjät ja isännöitsijät
- Kioski- ja torimyyjät
- Kivenhakkaajat ja -leikkaajat ym.
- Koneenasettajat ja koneistajat
- Konehiojat, kiillottajat ja teroittajat
- Konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat
- Konetekniikan asiantuntijat
- Konetekniikan erityisasiantuntijat
- Kotiapulaiset ja -siivoajat
- Koulunkäyntiavustajat
- Koulutussuunnittelija
- Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat
- Kuvataiteilijat
- Käsinpakkaajat
- Käytön operaattorit
- Käytön tukihenkilöt
- Laborantit ym.
- Lainopilliset avustajat ja järjestöalan asiantunt.
- Lasi- ja keramiikkateollisuuden uunienhoitajat

- Lasinasentajat
- Laskentatoimen erityisasiant. ja tilintarkastajat
- Liha- ja lypsykarjan, kotieläinten kasvattajat
- Lihanleikkaajat, kalankäsittelijät ym.
- Lukion ja peruskoulun yläluokkien opettajat
- Maa- ja metsätaloustyökoneiden kuljettajat
- Maa-, metsä- ja kalatalouden erityisasiantuntijat
- Maatalous-, teollisuuskoneasentajat ja -korjaajat
- Matemaatikot, aktuaarit ja tilastotieteilijät
- Metallien teolliset päällystäjät ja viimeistelijät
- Metalliteollisuuden prosessityöntekijät
- Metsurit ja metsätyöntekijät
- Metsätalousteknikot
- Muovituoteteollisuuden prosessityöntekijät
- Muusikot, laulajat ja säveltäjät
- Muut fysiikan, kemian ja teknisten alojen asiant.
- Muut hallintojohtajat ja kaupalliset johtajat
- Muut liike-elämän asiantuntijat
- Muut luokittelemattomat terveydenhuollon asiant.
- Muut sähköasentajat
- Muut tekniikan erityisasiantuntijat
- Muut terveydenhuoltoalan työntekijät
- Myyjät
- Nosturinkuljettajat
- Näyttelijät
- Ohutlevysepät
- Opinto-ohjaajat ja muut opetuksen erityisasiant.
- Pakkaus-, pullotus- ja etiköintikoneiden hoitajat
- Paksulevysepät ja rautarakennetyöntekijät
- Palkanlaskijat
- Peruskoulun alaluokkien opettajat
- Pesulatyöntekijät
- Pikaruokatyöntekijät
- Postinkantajat ja -lajittelijat
- Puunjalost. ja kemian prosessitekn. erityisasiant.
- Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät
- Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.
- Rahoitus- ja sijoitusneuvojat
- Rakentamisen asiantuntijat
- Ruiskumaalajat ja -lakkaajat
- Sairaankuljetuksen ensihoitajat
- Siivoustyön esimiehet toimistot, hotellit jne.
- Sosiaaliturvaetuuksien käsittelijät
- Suuhygienistit
- Sähkö- ja automaatioinsinööri
- Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden kokoonpanijat
- Sähkötekniikko
- Talonrakennuksen arkkitehdit
- Talousjohtajat
- Tekniset piirtäjät
- Teollisuuden työnjohtajat
- Tietokantasuunnittelijat ja -vastaavat

- Toimistosihteerit (terveydenhuolto)
- Toimitusjohtajat ja pääjohtajat
- Tuote-esittelijät
- Tutkimus- ja markkinatutkimushaastattelijat
- Urheiluvalmentajat ja toimitsijat
- Valokuvaajat
- Varastonhoitajat ym.
- veto:205 ammattinimikettä
- Yhd. maanviljelyn ja eläintenkasv. harjoittajat
- Ympäristön- ja luonnonsuojelun erityisasiantunt.

Ammatit, joissa arvioidaan olevan liikaa hakijoita

- Arkistonhoitajat ja museoalan erityisasiantuntijat
- Baarimestarit
- Elektr.- ja autom.laitteiden asentajat, korjaajat
- Fysioterapeutit ym.
- Graafiset ja multim mediasuunnittelijat
- Henkilö-, taksi- ja pakettiautonkuljettajat
- Huolitsijat, tulli- ja laivanselvittäjät
- Huonekalupuusepät ym.
- Johdon sihteerit ja osastosihteerit
- Juontajat, kuuluttajat ym.
- Jälkikäsitteijät ja sitomotyöntekijät
- Kampaajat ja parturit
- Kirjanpidon ja laskentatoimen asiantuntijat
- Kirjastonhoitajat, informaattikot ym.
- Kirjastotyöntekijät
- Konepuusepät
- Kosmetologit ym.
- Kuljetuksen toimistotyöntekijät
- Leipurit ja kondiittorit
- Liikunnan ja vapaa-ajan ohjaajat
- Linja-auton- ja raitiovaununkuljettajat
- Lähetys- ja audiovisuaaliteknikot
- Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat
- Matkaoppaat
- Muut taide- ja kulttuurialan asiantuntijat
- Myymäläesimiehet
- Ohjaajat ja tuottajat
- Pankki- ym. toimihenkilöt
- Puhelinvaihteenhoitajat
- Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät
- Sisustussuunnittelijat ym.
- Sisäänostajat
- Tallentajat
- Taloushallinnon toimistotyöntekijät
- Tarjoilijat
- Teollisuusompeelijat
- Tiedottajat
- Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat
- Toimistotyön esimiehet
- Toimittajat

- Tuote- ja vaatesuunnittelijat
- Verhoilijat
- Yhteiskunta- ja kulttuuritutkijat
- Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opettajat

Ammatit, joissa arvioidaan olevan paljon liikaa hakijoita

- Hotellin vastaanottovirkailijat
- Lentoemännät, purserit ym.
- Matkatoimistovirkailijat
- Painajat
- Painopinnanvalmistajat
- Vaatturit, pukuompelijat, turkkurit, hatuntekijät
- Yleissihteerit